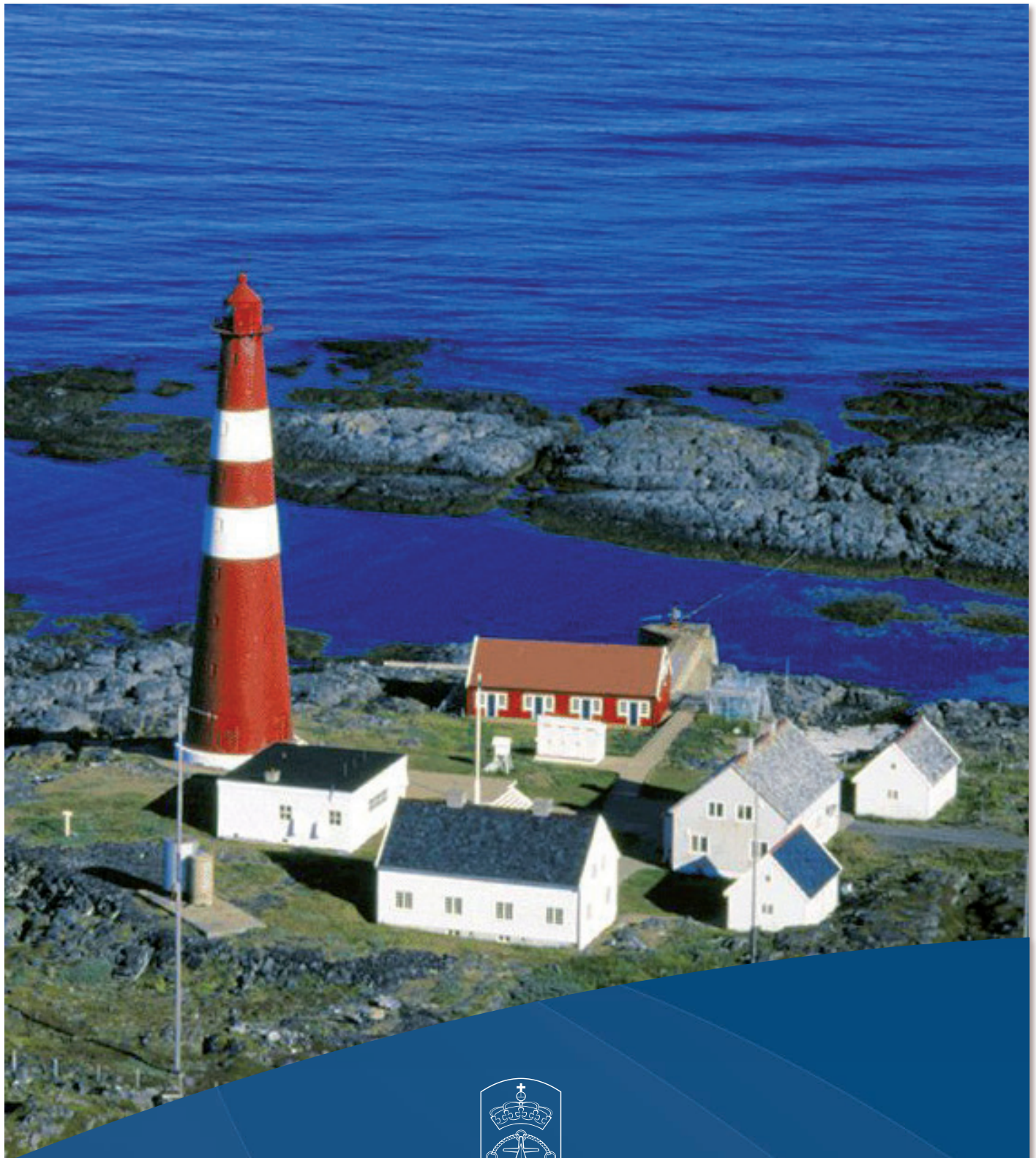

FORVALTNINGSPLAN FOR SLETTNES FYRSTASJON

GAMVIK KOMMUNE • FINNMARK FYLKE

KYSTVERKET

INNHOOLD

GENERELL DEL

Kystverkets fyrstasjoner.....	3
Innledning	3
Fredningsprosessen.....	3
Fredning av bygningene	3
Fredning av området som helhet.....	3
Hensynet til den tekniske driften av fyrstasjonen	3
Vernemyndighet.....	3
Kravet om forvaltningsplan	3
Hensikten med forvaltningsplanen	3
Ny bruk – på fyrenes premisser.....	4
Vern gjennom bruk – viktigheten av gode leietakere	4
Forholdet mellom fredningsvedtaket og forvaltningsplanen	5
Formidling	5
Generelle retningslinjer for tiltak på fyrstasjonene.....	5
Krav til dokumentasjon av endringer og større vedlikeholdsarbeider.....	6
Krav til håndverkere	6
Vedlikeholdshåndbok.....	6
Noen generelle punkter om antikvarisk bygningsvern og vedlikehold.....	6
Grunnholdninger til vern	6
Råd for vedlikehold og istandsetting - grunnprinsipper:	6
Vedlikehold – definisjon og faglige prinsipper.....	7
Større vedlikeholdsarbeider og endringer	7
Tilbakeføring	8

SPESIELL DEL

Slettnes fyrstasjon	9
Kart	10
Situasjonskart.....	11
Kart over det fredete området.....	12
Faktaopplysninger og historiske foto	13
Gjenreisning og ny struktur.....	16
Bygningspresentasjoner	
1. Fyret	17
2. Maskinhus 20	25
5. Bolig for betjening.....	31
6. Bolig	37
7. Uthus (vest)	40
7. Uthus (øst)	42
8. Naust	48
14. Utedo	49
11, 12 og 13: Skinnegang, kai og bølgebryter	50
Vedlegg 1: Oversikt over Kystverkets fyrstasjoner.....	50
Vedlegg 2: Fredningsvedtak for Slettnes fyrstasjon.....	51
Vedlegg 3: Tilstandsoversikt over samtlige objekter.....	61
Vedlegg 4: Behov for utbedringer	
Fyret	62
Bolig for betjening.....	63
Uthus (vest)	65
Uthus (øst) og naust.....	66
Vedlegg 5:Tilstandsanalyser	
Fyret	67
Maskinhuset69	71
Bolig for betjening.....	73
Bolig	75
uthus (vest)	77
Uthus (øst)	79
Naust	81
Utedo	

GENERELL DEL

Tranøy fyrstasjon på Hamarøy, Nordland. Foto: Kystverket.

Kystverkets fyrstasjoner

Innledning

Fyrstasjonene forteller om en spesiell og svært viktig del av norsk historie. Satsingen på utbyggingen av fyrvesenet er en av de største i den norske stats historie, og utbyggingen av fyrstasjonene har bidratt til å utvikle Norge til den sjøfartsnasjon vi har vært og fremdeles er. Fyrstasjonene er også omfattet av en stor og stadig økende interesse, og ikke minst har de ofte en sterkt identitetsskapende funksjon for lokalbefolkningen. De fleste fyrstasjoner er monumenter i kystlandskapet, og Kystverket er som eier forpliktet til å forvalte disse kulturminnene med respekt for dem som har vært med på å bygge opp den maritime infrastrukturen vi i dag forvalter, og med omtanke for dem som kommer etter oss.

Fredningsprosessen

På bakgrunn av "Nasjonal verneplan for fyrstasjoner", som kom i 1997, fattet Riksantikvaren i tiden frem til 2001 vedtak om fredning etter kulturminneloven av 83 fyrstasjoner. Av disse er i dag 68 helt eller delvis fremdeles i Kystverkets eie (se oversikten i vedlegg 1). I 2001 besluttet Stortinget at de siste 31 bemannede fyrstasjonene skulle avbemannes, og denne prosessen ble avsluttet i 2006. Gjennom tidene er mange fyrstasjoner solgt, men i St.prp. nr. 29 (2006 – 2007) ble den da pågående avhendingsprosessen stoppet, og det ble bestemt at Kystverket skulle eie fyrstasjonene (med unntak for mulig overføring til Direktoratet for naturforvaltning). Samtidig ble det bestemt at Kystverket skulle stå for utleie slik at fyrstasjonene kunne gjøres tilgjengelige for allmennheten. Dette innebærer at "vern gjennom bruk" vil være et viktig prinsipp for etatens forvaltning av fyrstasjonene.

Fredning av bygningene

Bygningene på fyrstasjonen er fredet i henhold til § 15 i kulturminneloven. Dette innebærer at det ikke er tillatt å rive bygningene eller deler av disse, eksteriøret må ikke bygges om, heller ikke interiøret der dette er særskilt nevnt. Planløsningen kan ikke endres, og det kan ikke skiftes ut

bygningselementer eller materialer. Alt vedlikehold og istandsetting skal utføres med tradisjonelle materialer og metoder tilpasset bygningenes egenart og opprinnelige bygningstekniske løsninger.

Fredning av området som helhet

Området rundt bygningene er fredet i henhold til § 19 i kulturminneloven. Hensikten er å bevare anleggets virkning i landskapet, og sørge for at anleggets karakter blir bevart. Innenfor det fredete området må det ikke settes i verk tiltak eller bruksendring som kan forandre områdets karakter eller på annen måte motvirke formålet med fredningen. Eldre strukturer som gjerder, rekkverk, jordkjellere, tekniske installasjoner osv skal ikke fjernes eller endres uten at det har vært nødvendig kontakt med vernemyndighetene. Det er viktig å bevare stedets egenart, og dette gir også en sentral premiss for hvordan det kan legges til rette for ny bruk av fyreiendommene.

Hensynet til den tekniske driften av fyrstasjonen

I fredningsvedtakene står det at fredningen ikke skal være til hinder for den tekniske driften av fyrstasjonen. Dette betyr imidlertid ikke at Kystverket uten videre kan fjerne eller gjøre endringer på teknisk utstyr, selv om dette er sikkerhetsmessig begrunnet. Andre formuleringer i de forskjellige fredningsvedtakene gjør også at det kan være nyanser i hva som er tillatt og hva som er søknadspliktig. Generelt er det best å gå ut ifra at alle tiltak er søknadspliktig, spesielt i selve fyret, som er interiørfredet. Det er viktig at regionen har en god dialog med vernemyndighetene i en tidlig fase, ikke minst fordi etaten da kan få veiledning slik at planlagte tiltak kan bli gjennomført på en måte som også best mulig ivaretar hensynet til kulturminnet.

Vernemyndighet

Ansvaret for den konkrete oppfølgingen og forvaltningen av fredningsvedtakene for de enkelte fyrstasjoner er delegert fra Riksantikvaren som nasjonal vernemyndighet til fylkeskommunenes regionale kulturminneforvaltning. Det er følgelig fylkeskommunen som skal behandle søknader om dispensasjon ved tiltak som krever slik tillatelse, og det er den aktuelle region i Kystverket som kan sende søknad om dispensasjon.

Kravet om forvaltningsplan

I henhold til kgl. res. av 1. september 2006 skal det utarbeides forvaltningsplan for alle fredede eiendommer i statens eie. I forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer er det bestemt at forvaltningsplanene skal forelegges Riksantikvaren, som skal sikre at innholdet ivaretar formålet med fredningen.

Hensikten med forvaltningsplanen

Forvaltningsplanen skal både gi kunnskap om viktige generelle prinsipper for forvaltningen av fyrstasjonene som fredede kulturminner,

og gi forståelse for det helhetlige miljøet og det særpreget som karakteriserer den enkelte fyreiendommen, og som skal ivaretas i vernesammenheng. Hensikten er å sørge for et best mulig utgangspunkt for å stille de rette spørsmålene og finne de rette løsningene når det gjelder vedlikehold, bruk og utvikling av den aktuelle fyrstasjonen.

Forvaltningsplanen består av en generell del, som er felles for alle fyrstasjonene, og en spesiell del, som omhandler den enkelte fyrstasjon.

Forvaltningsplanens spesielle del vil inneholde:

- Relevante eiendomsdata
- Presentasjon av fyreiendommen som helhet, de enkelte bygninger, anlegg og tekniske installasjoner, og området.
- Vurdering av utviklingsmuligheter for fyrstasjonen som helhet samt for de enkelte bygninger
- Eventuelle spesielle forhold for den aktuelle fyrstasjon
- Bygnings- og konstruksjonsdokumentasjon (foto og tegninger)
- Tilstandsanalyse, eventuelt med konkrete forslag til tiltak
- Historisk dokumentasjon
- Fredningsvedtaket

Når det gjelder historisk dokumentasjon, vil ikke den kunne være uttømmende i forvaltningsplanen for den enkelte fyrstasjon. Det er derfor viktig at man ved planlegging av konkrete tiltak, som tilbakeføring eller formidling, går aktivt inn for å finne ytterligere informasjon. Her vil Senter for eiendom og kultur og Kystverkmusea kunne bistå regionene og leietakerne.

Senter for eiendom og kultur har ansvaret for koordineringen av etatens arbeid med forvaltningsplaner. Utarbeidelsen av de konkrete forvaltningsplanene for de enkelte fyrstasjonene gjøres i nært samarbeid mellom regionene og Senter for eiendom og kultur.

Ny bruk – på fyrenes premisser

Ny bruk gjør det ofte ønskelig og noen ganger nødvendig med endringer av bygninger og tilrettelegging på området. Det er viktig å bruke tid på å vurdere hvordan slike tiltak kan gjøres så skånsomt som mulig, og uten at fyreiendommens egenart blir skadelidende. En liten endring ett sted kan virke harmløs, og det samme kan en annen et annet sted, og en tredje... men summen av disse delene kan bli en dårlig helhet som gir en lite harmonisk utvikling av stedet. Forvaltningsplanen skal bidra til at det blir lettere å ha helheten for øye

når mulige endringer vurderes. I gjennomgangen av fyreiendommen som helhet og de enkelte bygninger blir det konkretisert forhold som det vil være viktig å ta hensyn til ved planlegging av større vedlikeholdsarbeider og endringer, og det indikeres mulige bruksområder og utviklingspotensiale som Kystverket mener vil ivareta stedets egenart. Enkelte steder er det naturlig å gi klare føringer om hvor det vil være aktuelt å vurdere tilbakeføring, og eventuelt til hvilken epoke.

Fra Store Torungen. Foto: Kystverket.

Det lar seg oftest gjøre å finne gode løsninger som forener vern med ny bruk, selv om løsningene kan bli annerledes enn det man først så for seg. Å finne slike løsninger krever grundighet, vilje og kompetanse i både planlegging og gjennomføring av arbeidene. Felles samtaler mellom Kystverket som eier, leietaker som bruker, kommunen som forvalter av plan- og bygningsloven og fylkeskommunen som forvalter av fredningsvedtaket, vil ofte være vel anvendt tid – og ikke minst hvis diskusjonene kan finne sted nettopp på fyrstasjonen. Stedet er i høyeste grad part i saken, og kan ofte gi føringer gjennom sin tilstedeværelse!

Vern gjennom bruk – viktigheten av gode leietakere

Kystverket er avhengig av et samarbeid med leietakere som er interessert i å bidra til å ta vare på den viktige kulturarven som fyrstasjonene representerer. Staten vil i liten grad selv kunne benytte den bygningsmassen som er på fyrstasjonene utover de bygningene som er direkte knyttet til den tekniske driften av navigasjonsinstallasjonen, slik som maskinhus og fyrtårn. Vern gjennom bruk forutsetter et aktørsamarbeid, der gjerne også lokale og regionale myndigheter er engasjert, enten som leietakere, eller som aktive premissleverandører og bidragsytere i utviklingen av stedet.

Kystverket benytter en standard leieavtale ved utleie av fyrstasjoner, også for de som ikke er fredet. Avtalen har følgende generelle formål og forutsetninger:

- Uavhengig av om eiendommen er helt eller delvis fredet, skal eiendommen bevares og sikres som kulturminne, og eiendommens egenart skal bevares.
- Leietaker skal ivareta og videreutvikle allmennhetens adgang til fyreiendommen. Leietakers aktivitet på stedet må tilpasses allmennhetens interesser slik at den ikke kommer i konflikt med disse interessene.
- Leietaker forplikter seg til å holde utleier løpende orientert om planene for utviklingen og bruken av leieobjektet.
- Utleier vil bidra med rådgivning ved videre vedlikehold og istandssetting av leieobjektet. Utleier vil løpende vurdere mulighetene for å bidra til vedlikehold og/eller oppgradering av leieobjektet ut fra de til enhver tid gitte budsjetttrammer.
- Leietaker må ikke bruke, eller tillate at andre bruker, leieobjektet til bolig.
- Leietaker forplikter seg til å legge særlig vekt på miljøvern i forhold til bruk og vedlikehold av leieobjektet.

I tillegg skal det formuleres egne punkter som uttrykker formål og forutsetninger for leieforholdet ved den enkelte fyrstasjon. En slik formålsparagraf i en leieavtale understreker nødvendigheten av et nært samarbeid og tett kommunikasjon mellom Kystverket og leietakerne – dette er ikke et vanlig leieforhold, men gjelder samarbeid om et kulturminne!

Avtalen omtaler også samarbeidet om vedlikeholdsarbeidet på fyrstasjonen. Det er Kystverket som i siste instans er ansvarlig for å sette opp arbeidsprogram for det enkelte år og gi nødvendige føringer for hva som skal gjøres og på hvilken måte. Bortsett fra ved kritiske hendelser, slik som ved stormskader, skal ikke leietaker utføre noen tiltak på eiendommen uten at dette er godkjent av eier. Det er også eier som er ansvarlig for at alle nødvendige tillatelser er innhentet fra vernemyndighetene.

Kjeungskjær fyrstasjon, Sør-Trøndelag. Foto: Kystverket.

Forholdet mellom fredningsvedtaket og forvaltningsplanen

Fredningsvedtaket er styrende for forvaltningen av fyreiendommen, og er rettslig bindende. Forvaltningsplanen er ikke rettslig bindende, men uttrykker Kystverkets vurdering av hva som vil være en naturlig presisering og konkretisering av fredningsvedtaket, og etatens oppfatning av hvordan den fredede eiendommen bør utvikles. Konkrete tiltak kan ikke gjennomføres uten at vernemyndighetene har fattet vedtak om at de kan iverksettes. Det er Kystverket i den enkelte region som søker vernemyndighetene i det aktuelle fylke om tillatelse til tiltak.

Formidling med nytt elementsystem i betong. Foto: Kystverket.

Formidling

Fyrstasjonene er nasjonale kulturminner som skal dokumentere en viktig del av vår maritime kulturarv og Kystverkets historiske innsats for å trygge ferdsele til sjøs. Samtidig er det et mål med fredningen at kunnskap om disse kulturminnene og deres historiske kontekst skal kunne formidles til allmennheten. Det er derfor viktig at all ny bruk bidrar til kunnskapsformidling og opplevelse av historien. Kystverket vil i samarbeid med Kystverkmusea (ved Lindesnes fyrmuseum) lage retningslinjer for utarbeidelse av formidlingsplaner for de enkelte fyrstasjonene, i et samspill mellom etaten, etatsmuseene og leietakerne. Det er videre utarbeidet en skiltmal for de fredede fyrstasjonene, for å gi etatens formidling av egen kulturhistorie et helhetlig, nasjonalt preg. Denne skiltmalen vil være styrende for hvordan utendørs informasjon og skilting utformes på de fredede fyrstasjonene. All utendørs informasjon skal godkjennes av Kystverket på forhånd.

Generelle retningslinjer for tiltak på fyrstasjonene

På alle de fredete bygningene skal eksteriøret bevares mest mulig uendret. Enkelte bygninger er svært autentiske, mens andre er sterkt endret og modernisert. Ulike typer tiltak, som tilbakeføring og utskifting av bygningsdeler, vil derfor bli vurdert ulikt fra bygning til bygning.

Interiørene har for de aller fleste av fyrstasjonene ikke et like sterkt formelt vern som eksteriøret – unntaket er selve fyrtårnene, som er interiørfredet. For de øvrige bygningene er planløsning og konstruksjoner normalt omfattet av de enkelte

fredningsvedtakene. Imidlertid bør en ved interiørmessige oppgraderinger og endringer legge vekt på å bevare størst mulig autentisitet med tanke på den historie fyrstasjonen skal formidle. Denne intensjonen må samtidig avveies i forhold til behovet for nødvendig bruksmessig oppgradering.

Krav til dokumentasjon av endringer og større vedlikeholdsarbeider

Alle endringer og større vedlikeholdsarbeider på en fredet bygning eller et fredet område skal dokumenteres. En søknad om tillatelse inneholder et minimum av beskrivelse av tiltaket, men dette er ikke tilstrekkelig dokumentasjon. Det vil bli gitt nærmere retningslinjer for hvordan nødvendig dokumentasjon skal utføres og arkiveres.

Krav til håndverkere

Generelt må håndverkere som arbeider på fredete bygninger, ha nødvendig kunnskap og erfaring fra antikvarisk arbeid. Det er viktig å ha den rette holdningen til dette arbeidet, beherske aktuelle teknikker, og å ha faglig grunnlag for å kunne ta riktige valg når det gjelder materialer og metode.

I noen tilfeller vil det være nødvendig med spesialkompetanse for at resultatet skal bli tilfredsstillende. Dette kan være ved restaurering av vinduer, dokumentasjonsarbeid, blanding av maling etter historisk resept, konserveringsarbeider mm. Når vernemyndigheten gir tillatelse til endringer, kan det settes vilkår om at utførende håndverkere har antikvarfaglig kompetanse.

Geitungen fyrstasjon, Rogaland. Foto: Kystverket.

Vedlikeholdshåndbok

Det er behov for å sammenfatte retningslinjer for vedlikehold av fyrstasjonene, både de fredede og de ikke fredede, i en egen vedlikeholdshåndbok, og Kystverket er nå i ferd med å utarbeide en slik veileder. Denne prosessen vil også innebære nær kontakt med ulike vernemyndigheter, for å finne frem til løsninger som i størst mulig grad kan være felles for etatens fredede bygninger. I og med at søknad om dispensasjon avgjøres av den enkelte fylkeskommune, kan tolkning av og praksis i oppfølging av fredningsvedtakene variere noe fra fylke til fylke. En vedlikeholdshåndbok bør kunne bidra til å harmonisere praksis ut fra et nasjonalt perspektiv, selv om den naturligvis ikke vil kunne erstatte kravene til saksbehandling i den enkelte sak.

Noen generelle punkter om antikvarisk bygningsvern og vedlikehold

Grunnholdninger til vern

Kulturminner er en viktig del av vår samlede kulturarv. Bygningene dokumenterer tidligere tiders samfunnsforhold, levekår, liv og gjøremål, byggeskikk og håndverksteknikker. Gamle bygninger er ikke-fornybare ressurser, og de er primærkilder til kunnskap om fortida. Alle andre nedtegnelser, fotografier og registreringer innebærer grader av fortolkning. Bygningene er derfor en unik kilde til kunnskap og et umistelig grunnlag for framtidig forskning, enten det gjelder levekår, byggeteknikk, dekordetaljer eller lignende. Ved framtidig bruk og modernisering er det viktig at vi i minst mulig grad reduserer bygningenes verdi som historisk kilde.

Som hovedregel skal man være svært varsom med å fjerne elementer i en fredet bygning – alle de historiske epokene som har nedfelt seg i det fysiske bygningsmiljøet, forteller en historie om bygningens og stedets utvikling. I noen tilfeller kan man imidlertid bli nødt til å prioritere mellom ulike faser. Unntaksvis kan det også vært aktuelt å tilbakeføre en bygning til en dokumentert tidligere tilstand.

Råd for vedlikehold og istandsetting - grunnprinsipper innen bygningsvernet

De viktigste grunnprinsippene er:

- Mest mulig av alle deler av bygningen skal bevares. Derfor må inngrepene ved vedlikehold og utbedring være så små som mulig.
- Det er bedre å vedlikeholde framfor å reparere, og det er bedre å reparere framfor å skifte ut.
- Det må brukes tradisjonelle materialer og metoder, både ved vedlikehold og eventuell utskifting.
- Skjulte deler av bygningen (konstruksjoner) er like viktige å ta vare på som synlige (overflater).
- Hvis man må endre, er det bedre å føye noe til enn å fjerne originale eller gamle deler. Det beste bygningshistoriske "arkivet" er bygningen selv.
- Gamle ombygginger og endringer av en bygning er ofte viktige å bevare. De kan fortelle om bygningens livshistorie gjennom skiftende stilretninger og bruk.
- Når noe fjernes eller endres, skal aktuell dokumentasjon bli nedtegnet og arkivert. I spesielle tilfeller sikres dokumentasjonen ved lagring av den fjernete bygningsdelen (nærmere retningslinjer vil bli utarbeidet for dette).

- Endringer skal om mulig være reversible. Når behovene endrer seg, kan de nye elementene fjernes og bygningen kan framstå slik den var før endringen.

Vedlikehold – definisjon og faglige prinsipper

Hovedregelen er at løpende vedlikehold utføres uten at vernemyndighetene trekkes inn, mens man må søke tillatelse for endringer. Grensen mellom vedlikehold og endring kan være vanskelig å definere, og ulike aktører kan ha ulik oppfatning av begrepene. Kulturminnevernets definisjon av vedlikehold er snever, i den hensikt å ivareta kulturhistoriske verdier.

Mange eiere har i beste mening utført "vedlikeholdsarbeid" på en slik måte at vernemyndighetene vurderer dette som endring/inngrep, som i verste fall er skadelig for kulturminnet. Dette kan for eksempel være bruk av for tett maling, som medfører avskalling og råteskader, eller utskifting av opprinnelige bygningsdeler som burde blitt istandsatt av en kyndig restaureringshåndverker. Vedlikeholdet av en fredet bygning er underlagt kulturminneforvaltningens overvåkning. Det kan oppstå usikkerhet om hva man kan utføre uten å spørre, og når man må søke om tillatelse.

Hovedprinsippet for vedlikehold av gamle bygninger er å bevare mest mulig av de gamle bygningsdelene og å hindre skader. Dette gjelder både synlige og skjulte konstruksjoner og elementer. Vedlikeholdet skal om mulig skje på samme måte som da huset ble bygget, med samme teknikk, utførelse og materialbruk. I praksis vil dette noen ganger bety merarbeid, andre ganger krever det bare omtanke og kompetanse.

Homlungen fyrstasjon, Østfold. Foto: Kystverket.

Ved å bevare de gamle bygningsdelene og overflatene beholder bygningen sin autentisitet, og dermed sin vitenskapelige kildeverdi og opplevelsesverdi. En kopi kan aldri fullt ut erstatte de opprinnelige bygningsdelene. Selv om kopien er nøyaktig likt utført, er minst to dimensjoner gått tapt:

1. Aldersverdien: Spor av "tidens tann" er borte. Vi kan ikke lenger berøre de samme materialene som våre forgjengere.
2. Sannhetsgehalten: Hvordan kan våre etterkommere vite at kopien er nøyaktig utført? Kan de stole på at historien og byggeteknikken som formidles, er identisk med den opprinnelige?

Større vedlikeholdsarbeider og endringer

Det må søkes om tillatelse for større vedlikeholdsarbeider, større reparasjoner og endringer i en fredet bygning. Som oftest blir det gitt tillatelse når endringene er små og tiltaket er nødvendig for fortsatt bruk. Kulturminneforvaltningens oppgave er å passe på at det ikke blir gjort så mange endringer i årenes løp at det til slutt er lite igjen av det opprinnelige huset.

Eksempler på større vedlikeholds-/istandsettingsarbeider som krever tillatelse:

- endring av utvendig malingtype/farge, fjerning av eldre malinglag, overmaling av dekor og lignende
- vedlikehold av utvendig kledning som innebærer et betydelig omfang utskifting av råteskadet virke
- restaurering av vinduer der det er råteskader som innebærer betydelig innspusning av nytt virke og forbedring/endring av tekniske løsninger

Eksempler på andre endringer som krever tillatelse:

- utskifting av bygningselementer, som utvendig panel, vinduer og ytterdører
- tildekking eller fjerning av eksisterende utvendige overflater
- oppsetting eller riving av innvendige lettvegger
- installering av våtrom eller kjøkken
- etablering av infrastruktur, rørføringer, ventiler etc.
- fasadeendringer
- oppføring av tilbygg
- tilbakeføring til tidligere dokumenterbar tilstand

Et overordnet prinsipp er at alle endringer om mulig skal gjøres reversible, slik at de i framtida kan la seg tilbakeføre. Endringer og tilføyelser skal kunne fjernes uten at bygningen blir forringet. I praksis kan dette eksempelvis innebære at nye skillevegger festes slik at de lett kan fjernes uten å sette merkbare spor.

Tilbakeføring

Når vernemyndighetene skal vurdere forslag til endringer, vil de ta hensyn til hvilken periode – eventuelt flere perioder – i bygningens historie som fredningen søker å bevare. Hvis det er foretatt endringer i nyere tid, kan det i noen få tilfeller være aktuelt å tilbakeføre bygningen til et tidligere eller opprinnelig utseende. Dette kan gjelde et helt eksteriør, deler av bygningen, enkelte rom eller mindre bygningsdeler og detaljer. Følgende premisser og forutsetninger bør ligge til grunn for at en tilbakeføring skal kunne vurderes:

- Det foreligger sikker, god og tilstrekkelig dokumentasjon (tegninger, fotografier eller lignende) av den opprinnelige situasjonen.

- Tilbakeføring basert på gjetting kan normalt ikke godtas.
- De nyere tilføyelsene som fjernes eller tildekkes, har relativt lav/underordnet verdi.
- Kulturminnet er ikke for sterkt endret. Hus som har fått ny takform, hovedvolum eller lignende bør bevares slik de er. Tilbakeføring av vindustyper og kledning på en bygning med intakt hovedform, kan derimot være aktuelt.

Vardø fyrstasjon, Finnmark. Foto: Kystverket 2011.

SLETTNES FYRSTASJON

SPESEIELL DEL

Alle foto: Kystverket.

KART

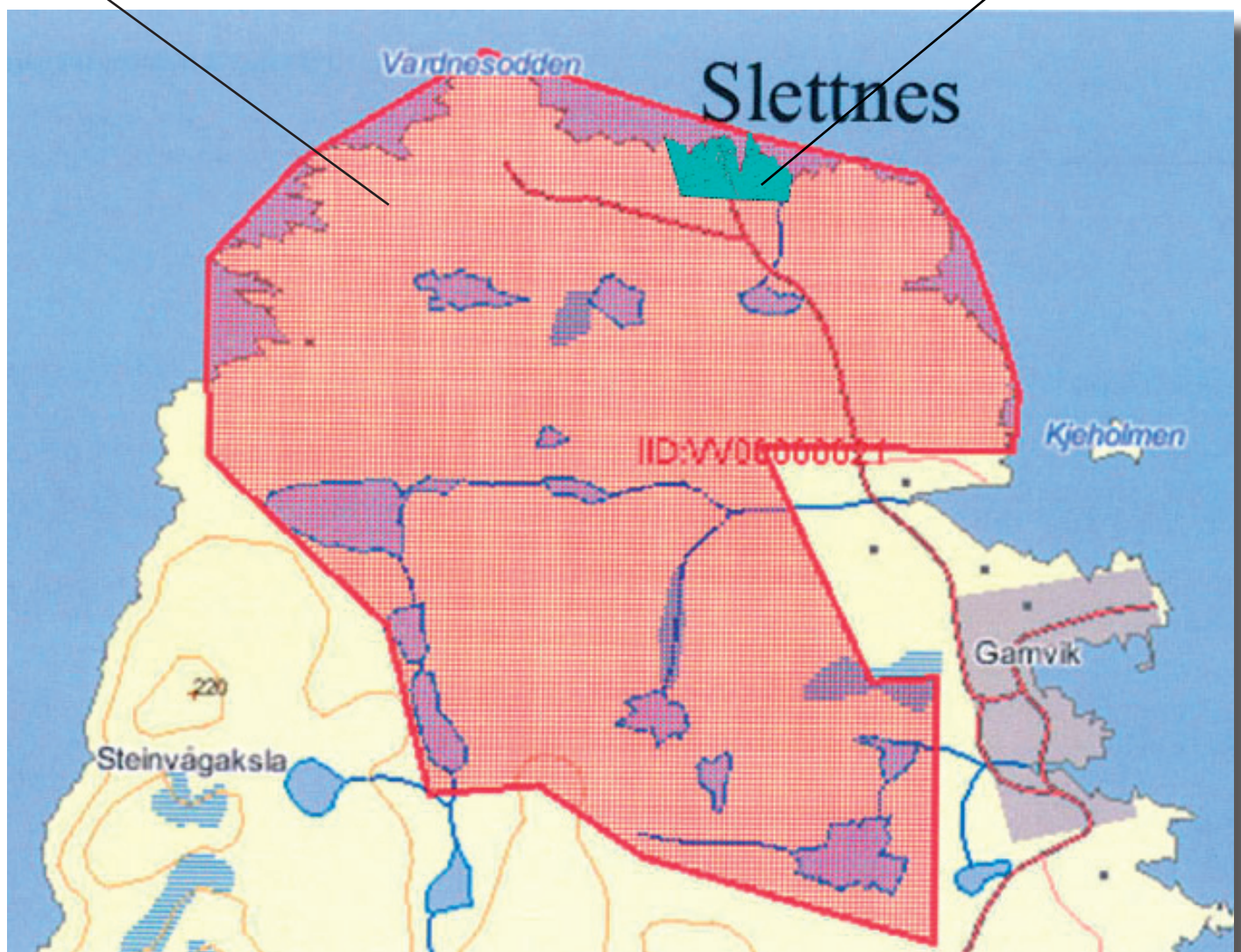

Kart over deler av Finnmark, med Slettnes, Kjølnes og Makkaur fyrstasjoner markert.

Naturresevat Slettnes . Kartet viser området for naturvern.
Området er ca. 12 km². Målestokk 1:50 000.

Slettnes fyrstasjon
Fredningsområde
iflg. kml §19

Naturresevat

Situasjonskart av fyrstasjonen. Hentet fra fredningsvedtaket.

Tegning: Sven Poulsson.

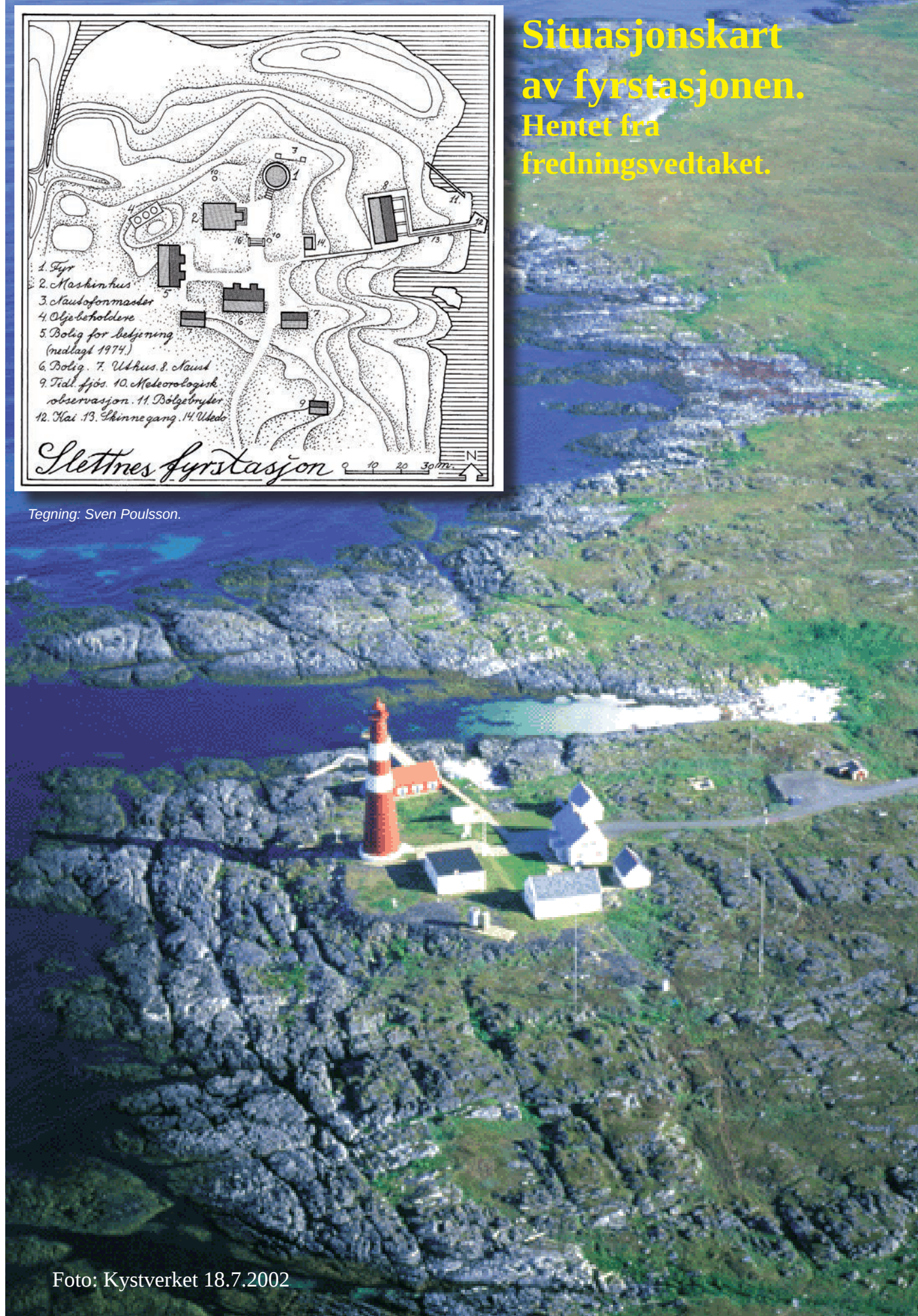

Foto: Kystverket 18.7.2002

SLETTNES FYRSTASJON (STATEN V/ KYSTVERKET)
GNR. 5, BNR. 43, GAMVIK KOMMUNE

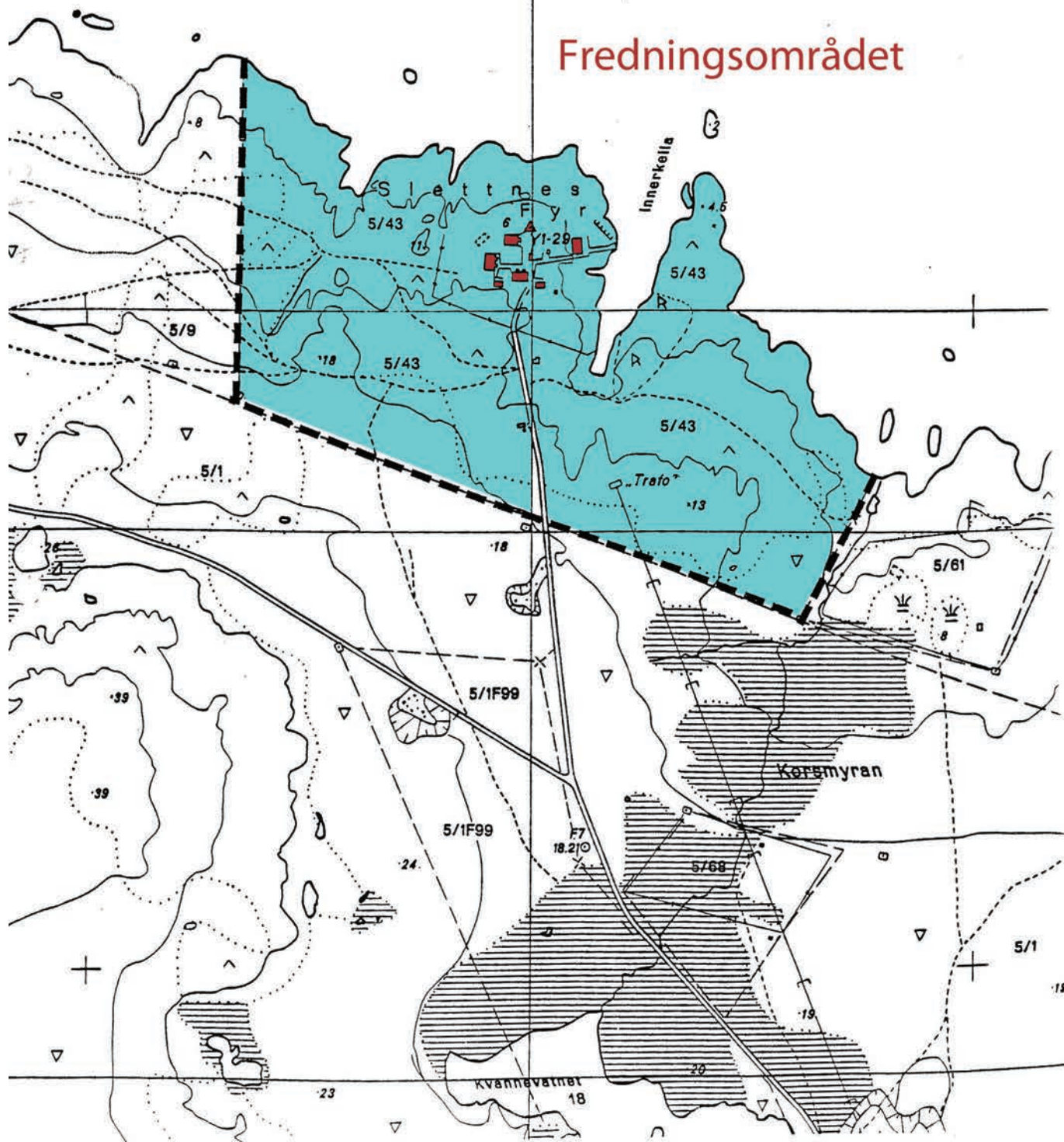
AVGRENSNING AV FREDNINGSOMR.

10. FEBRUAR 1998, RIKSANTIKVAREN

0 50 100 200 300

Handwritten signature

Faktaopplysninger om Slettnes fyrstasjon

Eiendomsinformasjon			
Opprettet:		1904/5, gjenoppbygget 1946-48.	
Fylke	Finnmark	Region:	Troms og Finnmark
Kommune		2023 Gamvik	
Fyrlistennummer		956500	
Dato for fredningsvedtak:		3. november 1998	
Andre vernebestemmelser		Forskrift om fredning av Slettnes naturreservat, av 07.11.1996, nr. 1037.	
Eiendom:		Knr, gnr, bnr: 2023 / 5 / 43	
Askeladden nr.	87421	Grunneier:	Kystverket
Utleie:		Utleid til Gamvik kommune, som har en driftsavtale med Gamvik museum.	

Oversikt over registrerte bygninger og konstruksjoner

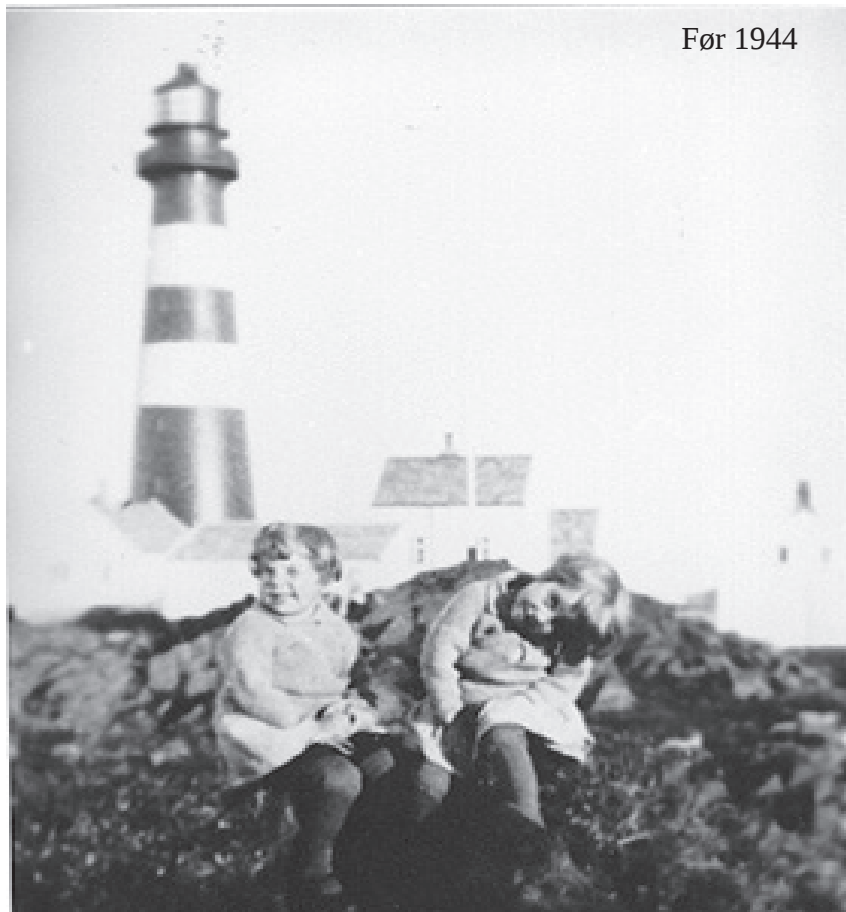
Byggnr. i fredn. vedtaket	Bygnings-type	Bygg-status	GAB-nr.	Askeladden-nr.	Verneklasse/§	Omfang
1	Fyr	Intakt	192921937	87421-1	Klasse 1 kulturminneloven (kml) §15	Fredningen gjelder fyrtårnets eksteriør og interiør
2	Maskinhus	Intakt	192921945	87421-2	Klasse 1 kml §15	Fredningen gjelder eksteriør samt interiør med hensyn til opprinnelig hovedstruktur/romfordeling
5	Bolig f. betjening	Intakt	192921961	87421-3	Klasse 1 kml §15	Samme som i feltet over
6	Bolig	Intakt	192921953	87421-4	Klasse 1 kml §15	Samme som i feltet over
7	Uthus (vest)	Intakt	192921899	87421-5	Klasse 1 kml §15	Samme som i feltet over
7	Uthus (øst)	Intakt	192921910	87421-6	Klasse 1 kml §15	Samme som i feltet over
8	Naust	Intakt	192921929	87421-7	Klasse 1 kml §15	Samme som i feltet over
14	Utedo	Intakt	192921902	87421-8	Klasse 1 kml §15	Samme som i feltet over
	Det fredete området				Klasse 1, kulturminne-loven §19.	Fredningsvedtaket omfatter videre et område rundt fyrstasjonen i henhold til lov om kulturminner § 19. Fredningsområdet omfatter eiendommen på gnr. 5 bnr. 43 (Staten v/Kystverket). Fredningsområdet og de fredete bygningene er avmerket på kart datert 10. februar 1998 og påført Riksantikvarens stempel, Se forrige side.

Litt om fyrstasjonens historikk:	Fyrstasjonen ble opprettet i 1905 og er et ledfy. Slettnes er en av de få fyrstasjonene i Finnmark som ikke ble helt ødelagt av tyskerne under krigen. Det 39 m høye støpejernstårnet ble reparert og forhøyet i 1948. De øvrige bygningene ble oppført etter tegninger av arkitektene Blakstad og Munthe-Kaas i samme år og omfatter maskinhus, boliger, uthus og naust. Bebyggelsen danner et tunanlegg med stor variasjon i materialbruk, form og størrelse, fra det høye jerntårnet til de lave tre- og betongbygningene. Landingen og et stort naust ligger øst for de øvrige bygningene. Slettnes fyrstasjon skal være verdens nordligste fastlandsstasjon.
Vernestatus:	Fyrstasjonen er fredet etter kulturminneloven §15 (bygninger) og §19 (område). Se vedlegg 2. Fyrstasjonen ligger i Slettnes naturreservat. (Forskrift om fredning av Slettnes naturreservat, av 07.11.1996, nr. 1037. Forvaltningsplan for naturreservatet er under utarbeidelse, og er planlagt ferdigstilt innen utgangen av 2012.)
Fra Riksantikvarens fredningsbegrunnelse.	Stasjonen har bygningshistorisk verdi, med fyrtårnet fra stasjonens opprettelse og den øvrige bygningsmassen fra etter krigen. Anlegget har arkitektonisk verdi med de enkle bygningsvolumene tett samlet ved det høye tårnet, og fyrstasjonen er et imponerende landemerke ytterst ute mot havet med stor miljøbetydning i det flate landskapet (Fra Nasjonal verneplan for fyrstasjoner). Riksantikvaren vil i tillegg bemerke: "I sosial- og næringshistorisk sammenheng er Slettnes fyrstasjon et representativt eksempel på en tidligere familiestasjon. Kulturminner som tufter hvor det tidligere har vært fjøs gir et bilde av livet på fyrstasjonen utover selve fyrdriften." "Etter Riksantikvarens oppfatning er det nødvendig å frede det avsatte området for å oppnå hensikten med områdefredningen, nemlig å bevare virkningen av kulturminnene i miljøet."
Fyrstasjonens egenart, sårbarhet og tålegrense	Fyrstasjonen består av boliger, naust og uthus i ny-klassisistisk stil, maskinhuset er ren funkis, men med klassiske trekk (symmetri om inngangspartiet). Betjentsboligen, naust og begge uthusene er godt bevart. Vokterboligen er blitt offer for ganske betydelige endringer i årenes løp. Innenfor fredningsområdet er det foruten bygningene kulturminner som som f.eks. tufter etter tidligere fjøs. Fyrstasjonen ligger som en konsentrert bebyggelse i et ellers forblåst, åpent og øde landskap, og hele grunneiendommen er områdefredet. Det skal ikke iverksettes tiltak som røkker ved dette inntrykket. I og med at fyrstasjonen ligger innefor Slettnes naturreservat er det naturlig å tenke seg en tålegrense for bruk og forbruk av landskap, bygninger og omgivelser. Ref. forvaltningsplan for naturreservatet. (Under utarbeidelse).
Kystverkets føringer for alternativ bruk og videre utvikling:	Det er viktig å beholde preget av denne helt spesielle familiestasjonsløsningen, som viser en tydelig satsing på en sosialdemokratisk likhetsmodell. Dette innebærer at eksteriøret og planløsninger beholdes, kanskje bortsett fra naustet, hvor det kan vurderes muligheten for å åpne opp mellom enkelte rom, men samtidig sikre formidlingen av naustets opprinnelige struktur og funksjon. Elementer som i vanvare er byttet ut med nye upassende elementer, bør vurderes tilbakeført. NB: Alle tilbakeføringstiltak er søknadspliktige.

Foto: Kystverket 25.08.2012

Historiske foto

Før 1944

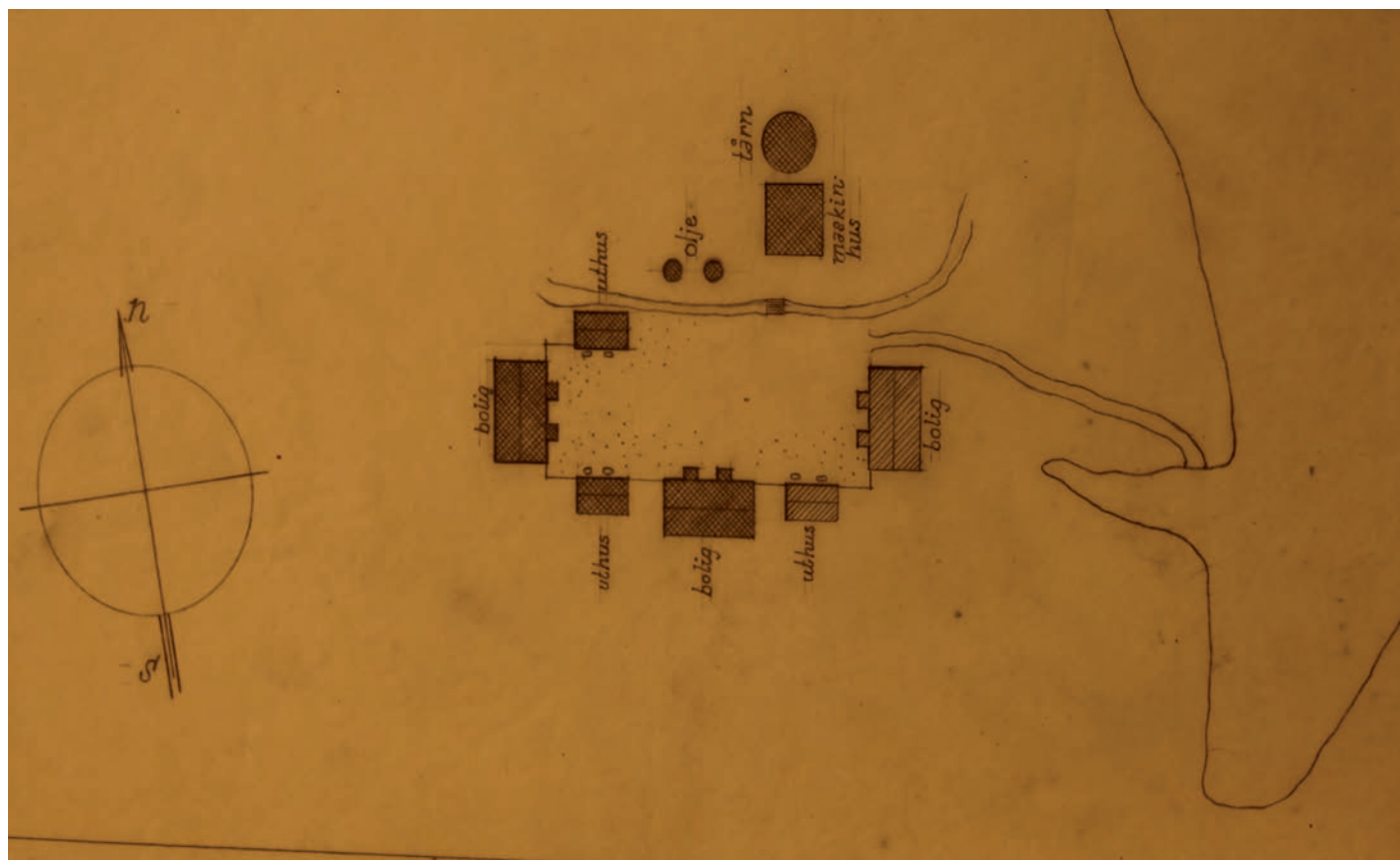
Tyskerne sprengte det meste av fyrstasjonen høsten 1944, før de forlot Finnmark. Både landskaps- og bygningsmessig er det tidligere anlegget på fyrstasjonen forskjellig fra det som ble bygget i 1946-48.

1946

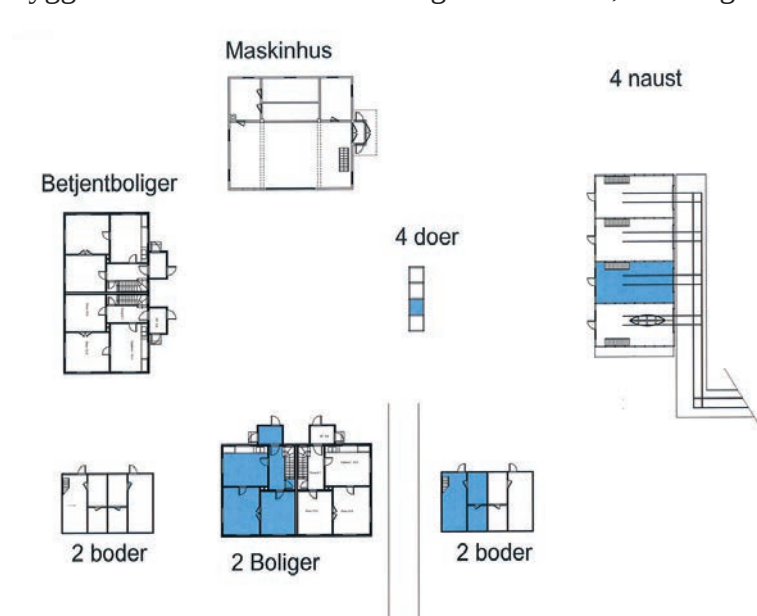
Kilde: Gamvik Museum

Gjenreisning og ny struktur

Skisse til situasjonsplan fra Blakstad & Munthe-Kaas 1945-46. 3 tomannsboliger med uthus.

Og slik ble det bygget i 1946-48: 2 tomannsboliger med uthus, naust og utedo.

Tradisjonelt i Kystverkets/Fyrvesenets historie har det vært vanlig med en hierarkisk fordeling av godene på stasjonen: Fyrmesteren hadde det beste husværet og den beste og nærmeste jordflekken, assistenten den nest beste o.s.v. Etterkrigsfyrene i Finnmark ble planlagt annerledes: En skikkelig sosialdemokratisk fordelingsnøkkel. Illustrasjonen over viser hvordan hver ansatt (med familie) hadde én bolig, ett uthus, ett naust og egen do. Alle boenhetene var like store.

Eventuelle endringer som gjøres på fyrstasjonene i fremtiden må ikke svekke, men heller forsterke ved tilbakeføring fyrstasjonens uttrykk for et sosialdemokratisk likhetsideal.

Bygningspresentasjoner: 1. Fyr

Bygningens navn	Fyr	 Foto: Kystverket 19.10.2012
Askeladden nr.	87421-1	
GAB nr.	192921937	
Byggnr. i fredn. vedtaket	(Bygning) 1	
Byggeår	1905, reparert og forhøyet 1948, etter tyskernes bombing høsten 1944.	
Bygningstype.	Støpejernstårn	
Arkitekt.	Fyrvesenets tegnekontor	
Byggherre	Fyrvesenet	
Opprinnelig funksjon	Fyrtårn	
Fredningsomfang	Eksteriør og interiør .	
Navigasjonsinstallasjon	Linse 4. orden.	
Bygningsbeskrivelse	Opprinnelig bygget som støpejernstårn i 1904/05. Det 39 meter høye støpejernstårnet står på en hvitmalt betongsokkel. Fyret er rødmalt med to hvite belter. Etter tyskerenes ødeleggelser sto det igjen ¾ av tårnet. Tårnet ble reparert og noe forhøyet i 1948. Støpejernsplatene i tårnets nyere, øverste del er noe tynnere enn de opprinnelige platene. I hver etasje har tårnet vinduer med jernrammer. Rundt lyktehuset er tårnet omkranset av et galleri som har rødmalt stangjerns-rekkverk.	
Konstruksjon og materialbruk	1. Byggegrunn/drenering: Fjell og sprengstein. 2. Fundament: Støpt betong. 3. Grunnmur: Betong. 4. Utvendige trapper og ramper: Støpte betongtrapper og -veier. 5. Gulv på grunn: Støpt betong. 6. Yttervegger: Støpejern plateelementer. rødmalt med to hvite vannrette bånd. 7. Ytterdører: Panelte, isolert lakkert tredører i mahogny med messing håndtak, lås og hengsler. 8. Vinduer: Støpejernsvinduer med enkelt glass. 3 glass vertikalt i hvert fag. 9. Tak: Metall platetak over lyktehuset. Rødmalt. 10: Taktekking: Metallplater. 11. Takrenner og nedløp: Støpejern. Renne rundt lyktehustaket. 12. Beslag: Ingen 13. Takvinduer og luker: Ingen. 14. Halvtak og skråtak: Skråtak over bislag til lyktehuset. Platetak. 15. Innervegger: Ingen. 16. Etasjeskiller: Stål bjelkelag med tregulv. Betonggulv med linoleumsfliser i lyktehuset. 17. Innvendige trapper: Støpejern elementtrapper, messing meglerdetaljer. Stål ballustre. Rødmalt. 18. Piper og ildsteder: Ingen. 19. Luker og ventilasjon: Messingventiler i yttervegg av lyktehus. 20. Galleri og balkong: Støpejernsbraketter, jernplategulv i galleri. Plateskjerm. 21. Gjerder og skjermvegger: Perforerte stålplater som rekkverk på galleri. Rødmalt. 22. Diverse:	
Endringshistorikk	Ombygget / reparert etter 2. verdenskrig.	
Retningslinjer for videre utvikling	Det skal normalt ikke være adgang til selve navigasjonsinstallasjonen for andre enn Kystverkets personell. Eventuell tilgang for turister skal være regulert i en egen instruks, og skal bare skje i følge med ansvarlig person.	
Spesielle forhold vedrørende vedlikehold	Endring av eksisterende eller montering av ny fast innredning / installasjon er søknadspliktig. Dette gjelder også i forbindelse med Kystverkets egen virksomhet.	

”Alle boliger, uthus og maskinhus pulverisert. Av jerntårnet gjenstår de 10 nederste ringer. De fleste trapper i tårnet er hele. Oljebod og landing med kran er det eneste som står igjen. Noen mønepanner og takrenner, ca. 14 av hver sort, er muligens brukbare.”
 Fra rapport om tyskernes herjinger under krigen.
 (Norges fyr).

Byggingen av ny fyrstasjon pågikk mellom 1946 og 1948, på det meste med 38 mann.

Fyrtårnets inngangsparti. Foto Kystverket 20.4.2009.

Fyrtårnet og maskinhuset, sett mot øst. Foto Kystverket 20.4.2009

Interiørbilder fra fyrtårnet (foto: Kystverket 20.4.2009).

Fyrtårnet er interiørfredet.

2. Maskinhus

Bygningens navn	Maskinhus	<i>foto: Kystverket 20.04.2009</i>
Askeladden nr.	87421-2	
GAB nr.	192921945	
Byggnr. i fredningsvedtaket	2	
Byggeår	1946-48	
Bygningstype.	Maskinhus	
Arkitekt.	Blakstad og Munthe-Kaas	
Byggherre	Fyrvesenet	
Opprinnelig funksjon	Maskinhus	
Fredningsomfang	Eksteriør samt interiør med hensyn til opprinnelig hovedstruktur/romfordeling.	
Bygningsbeskrivelse	En etasjes maskinhus i betong med kjeller. Bygningen er bygget i utpreget funkis stil, med klassiske formprinsipper innlemmet, bl.a. en sterk symmetri (om en akse / om midtlinjen) i fasadene og kvadratiske støpejernsvinduer med kryss-spross. Det stramme mahogny inngangspartiet med messinghengslers og beslag er nær blitt en standard løsning på maskinhus og fyr i Finnmark etter krigen.	
Konstruksjon og materialbruk	1. Byggegrunn/drenering: Fjell og sprengstein. 2. Fundament: Støpt betong. 3. Grunnmur: Betong. 4. Utvendige trapper og ramper: Støpte betongtrapper og -veier. 5. Gulv på grunn: Støpt betong. 6. Yttervegger: Støpt og armert betong 7. Ytterdører: Panelte, isolerte lakkerte tredører med messing håndtak og utstyr. 8. Vinduer: Støpejernrammer med jernsprosser og luftevinduer. Enkle glass 9. Tak: Flatt betongtak. 10: Taktekking: Papptekking og asfalt. 11. Takrenner og nedløp: Innv. taknedløp. 12. Beslag: 13. Takvinduer og luker: Ingen. 14. Halvtak og skråtak: Flatt tak over inngang. Betongplate. 15. Innervegger: Betong. 16. Etasjeskiller: Betong. 17. Innvendige trapper: Betong. 18. Piper og ildsteder: ingen. 19. Luker og ventilasjon: ventiler i yttervegg med plasthetter på alle fasader. 20. Galleri og balkong: Ingen. 21. Gjerder og skjermvegger: Ingen. 22. Diverse:	
Endringshistorikk	Ingen vesentlige bygningsmessige endringer bortsett fra endringer i fyrteknisk/-maskinell utrustning. Noen utvendige lamper montert / byttet.	
Retningslinjer for videre utvikling	I denne bygningen er det viktig å beholde særpreget. Hvis det er aktuelt med en alternativ bruk, forutsetter dette etablering av nødvendige sikringstiltak. Slike tiltak er søknadspliktige.	
Spesielle forhold vedr. vedlikehold	Viktig med riktig valg av maling til utvendige flater.	

Maskinhusets fasader mot øst -

og syd.

Alle foto: Kystverket 20.4.2009

Mot vest -

og nord.

Hjørne nordvest -

og nordøst

Hjørner mot sydøst-

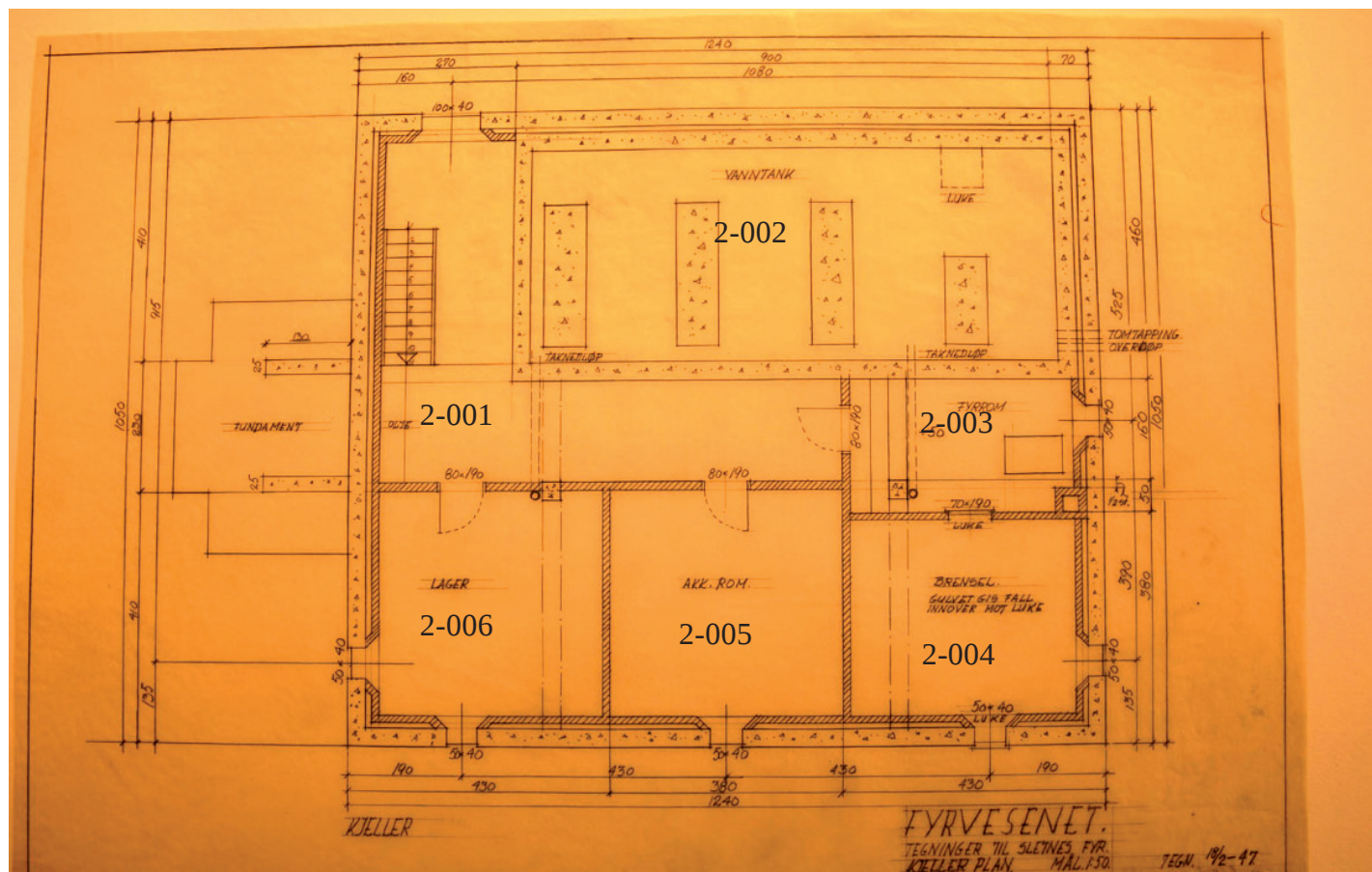

og sydvest.

Maskinhuset, inngangsparti og fasade mot øst fotografert sommeren 2011. Foto: Kystverket.

23

Maskinrommet, sett mot øst og inngangen

Alle foto: Kystverket 17.2.2010

Maskinrommet, sett mot vest.

2-102

5. Bolig for betjening.

Bygningens navn:	Bolig for betjening.	 Foto: Kystverket 20.4.2009
Askeladden nr.:	87421-3	
GAB nr.:	192921961	
Byggnr. i fredningsvedtaket	5	
Byggeår:	1946-48.	
Bygningstype.:	(Vertikaldelt tomanns-) Bolig	
Arkitekt.:	Blakstad og Munthe-Kaas	
Byggherre:	Fyrvesenet	
Opprinnelig funksjon:	Bolig for 2 betjenter m fam	
Fredningsomfang:	Fredningen omfatter bygningens eksteriør samt interiør med hensyn til opprinnelig hovedstruktur/romfordeling.	
Bygningsbeskrivelse:	Ny-klassisistisk bolig, originalt med stående lekte-trepanel. Harmonisk og symmetrisk layout på fasader og planløsning, har bindingsverkskonstruksjon og saltak. Huset har to tilbygg med pulttak som fungerer som inngangsparti. I hvert av tilbyggene finnes en gjenkledd likdør, men tilhørende utetrapper står igjen. Alle veggene, unntatt fasade mot nord, er kledd med liggende plastkledning, og takene er tekket med mørke lappskifer. Vinduene er opprinnelige, med 8-delte 2-ramsvinduer og varevinduer. Vindusrammene og vindskiene er malt hvite. Inngangsdørene er malt grå. Boligen er bygget etter originaltegninger fra arkitekten, og var en romslig bolig etter datidens standard, med gode arbeidsrom (kjøkken, bad, vaskerom) og romslige stuer og soverom. Benkeplater i marmor på kjøkkenet, men for øvrig enkle overflater med malt huntonitt som det dominerende materiale på vegger og i tak.	
Konstruksjon og materialbruk:	1. Byggegrunn/drenering: Fjell og sprengstein. 2. Fundament: Støpt betong. 3. Grunnmur: Betong. 4. Utvendige trapper og ramper: Støpte betongtrapper og -veier. 5. Gulv på grunn: Støpt betong. 6. Yttervegger: Utv. kledning: Huset var opprinnelig kledd med en slags stående lektekledning, hvor lektene hadde to nøter og bordene mellom dem hadde 2 fjærer. Forsvaret byttet kledning ved å legge liggende plastkledning utenpå den originale trekledningen. På fasade mot nord er plastkledningen fjernet (2011) og original trepanel er synlig. 7. Ytterdører: Panelte, isolerte gråmalte tredører med messing håndtak og lås. Støpejern hengsler. 8. Vinduer: Enkle trevinduer med varevindu. Hvitmalte, med 8 ruter pr. fag. 9. Tak: saltak med sperrebukker, og bordtak. 10: Taktekking: Mørk lappskifer fra Alta, på lekter. 11. Takrenner og nedløp: Sort plast. 12. Beslag: Hvite plast vindskibeslag, blybeslag over og under vinduer. 13. Takvinduer og luker: Ingen. 14. Halvtak og skråtak: 2 mindre skråtak over vindfang, mot øst. 15. Innervegger: Bindingsverk. Kledd med panel og huntonitt. 16. Etasjeskiller: Trebjelkelag med tregulv og himling med plater. 17. Innvendige trapper: Tretrapper. 18. Piper og ildsteder: 2 murte og pussete piper. 19. Luker og ventilasjon: 3 ventiler i yttervegg mot vest. 20. Galleri og balkong: Ingen. 21. Gjerder og skjermvegger: Ingen. 22. Diverse: Mye originalt beholdt. Innvendig romkledning, vinduer og dører.	
Endringshistorikk:	Ytterkledning av plast montert av Forsvaret. Boligen har gjennomgått enkelte endringer, men mye av det opprinnelige er bevart eller forsøkt tatt vare på.	
Retningslinjer for videre utvikling:	Bygningen bør være godt egnet for tilbakeføring. Mye av det opprinnelige er intakt, og mer er lagret i huset (vinduer). Når det blir behov for større istandsetting, må det vurderes om eksisterende uttrykk skal videreføres, eller om det skal gjøres en tilbakeføring til et tidligere, dokumentert uttrykk. Tiltaket er søknadspliktig.	
Spesielle forhold vedrørende vedlikehold	Hengsler og beslag må skiftes til tilfredsstillende kvalitet.	

Foto t.v. øverst: Fasade mot syd.

Øvrige 3 foto t. v.: fasade mot nord i 3 utgaver:

- a) Med delvis liggende plastkledning (20.4.2009),
- b) Med plastkledning fjernet, og originalpanel (15.2.2010).
- c) Med nymalt originalkledning. (25.9.2011).

Foto t.h.: Øverst: Fasade mot vest.

Nest øverst: Fasade mot øst.

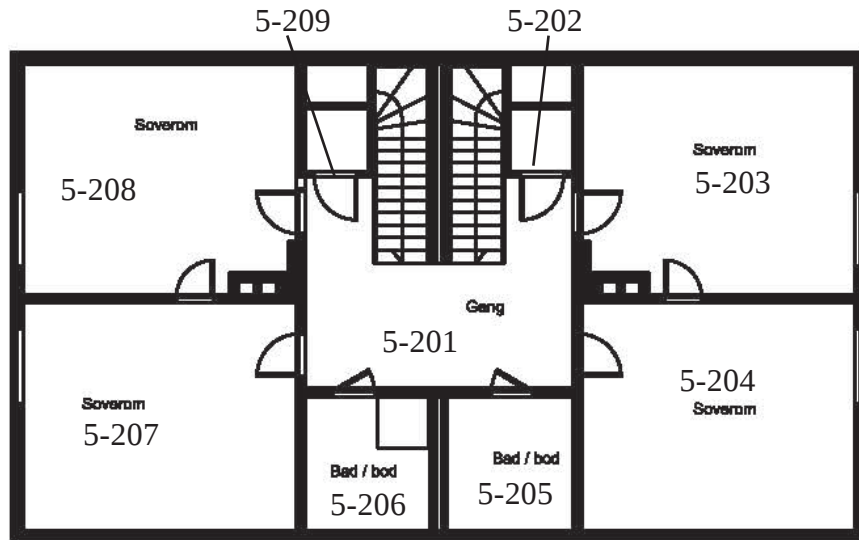
Under: Fasadehjørne sydvest.

Alle foto: Kystverket.

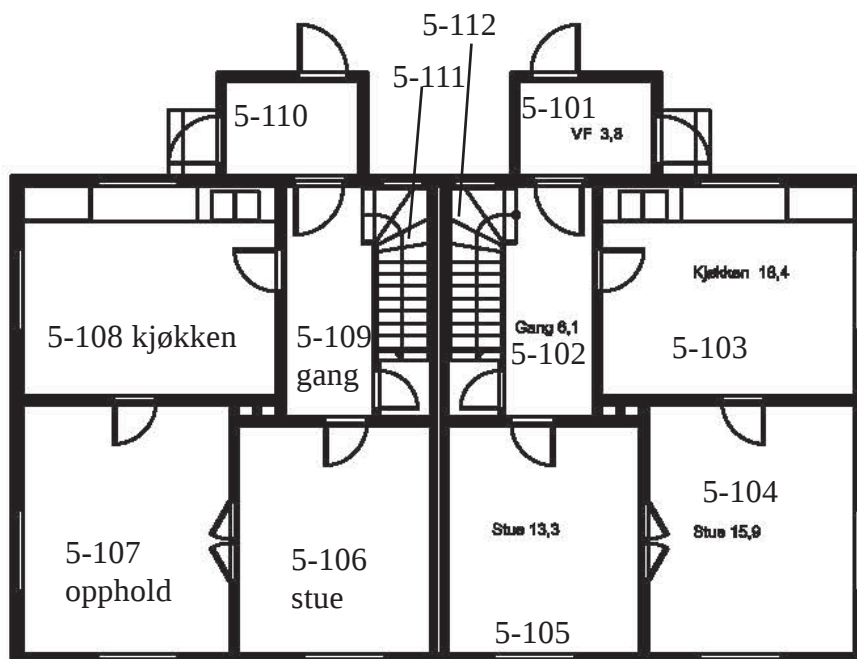

Bolig for betjening

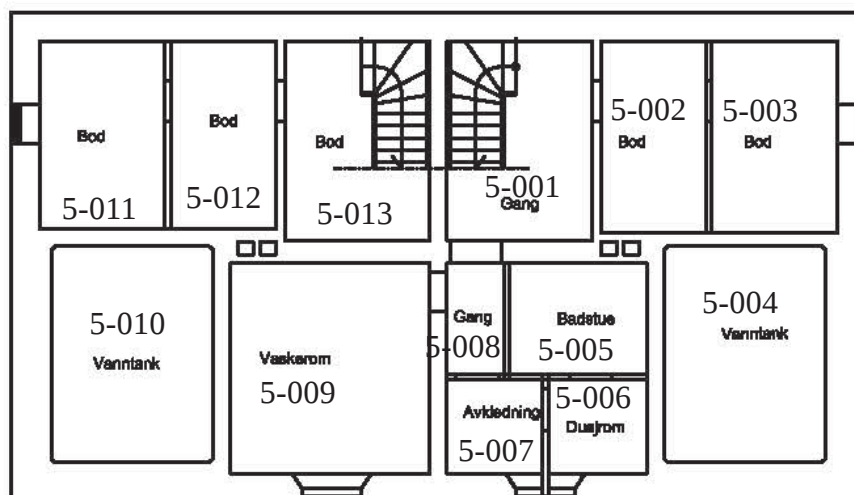
Planløsning sommeren 2011.

2. etasje

1. etasje

Kjeller

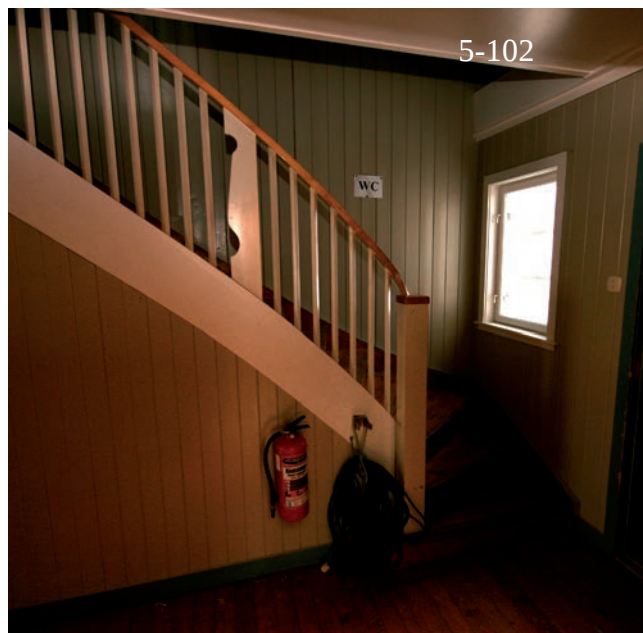
5-109

Interiørbilder fra betjentsboligen.

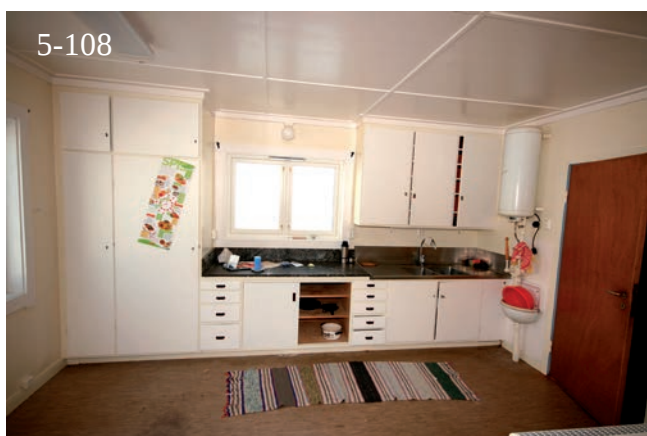
Øverst: Trapper i begge boligdelene. Under: 2 kjøkken og rom hhv. mot nord og syd.

Under: detalj av malt gulv og himling i stue.

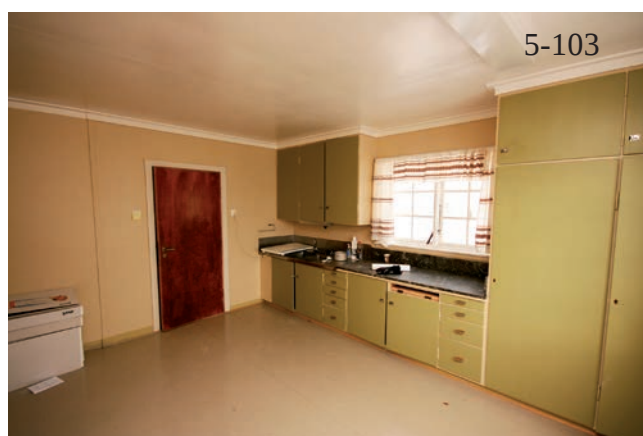
Foto: Kystverket 23.4.2009

5-102

5-108

5-103

5-107

5-104

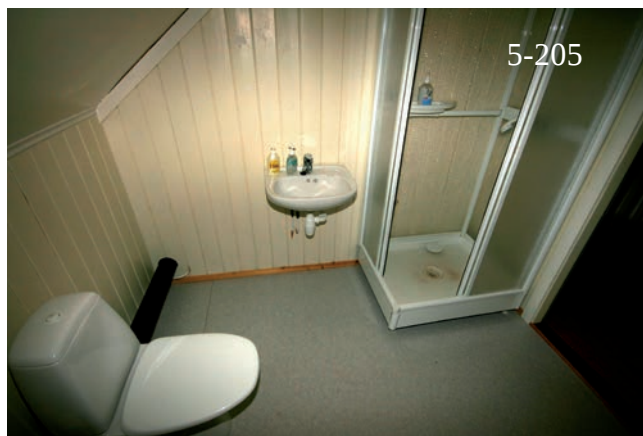
5-103

5-104

5-102

5-205

Fra 2. etasje i betjentsboligen.

Over: Bad i tidligere kott.

Under: ganger og soverom.

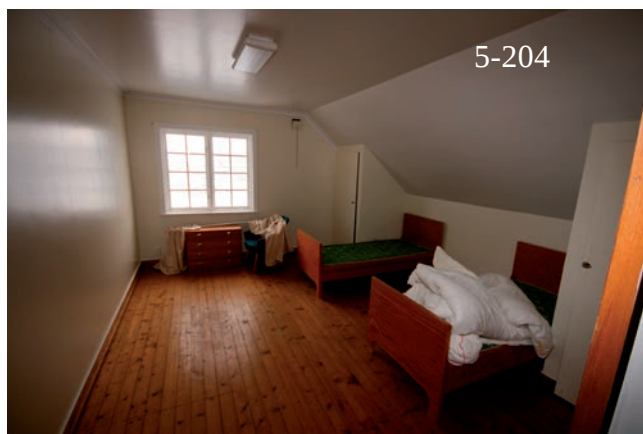
Detalj vindu mot vest. Foto: Kystverket 23.4.2009

5-208

5-201

5-204

5-207

5-005

Foto: Kystverket 23.4.2009

Kjeller:

Badstue og gang.

6. Bolig

Bygningens navn:	Bolig	
Askeladden nr.:	87421-4	
GAB nr.:	192921953	
Byggnr. i fredningsvedtaket	6	
Byggeår:	1946-48.	
Bygningstype.:	Vertikaldelt tomannsbolig	
Arkitekt.:	Blakstad og Munthe-Kaas	
Byggherre:	Fyrvesenet	
Oppr. funksjon:	Bolig	
Fredningsomfang:	Fredningen omfatter bygningens eksteriør samt interiør med hensyn til opprinnelig hovedstruktur / romfordeling.	
Bygningsbeskrivelse:	Boligen har bindingsverkskonstruksjon og saltak. Huset har to tilbygg med pulttak som fungerer som inngangsparti. Alle veggene er kledd med eternittplater, og takene er tekket med lys skifer.Vindskiene er malt hvite. Boligen er bygget etter originaltegninger fra arkitekten, og var en romslig bolig etter datidens standard, med gode arbeidsrom (kjøkken, bad, vaskerom) og romslige stuer og soverom. Bygget like etter 2. verdenskrig, men er utført i nyklassisistisk stil, med trepanel og smårutete vinduer. Benkeplater i marmor på kjøkkenet, men for øvrig enkle overflater med malt huntonitt som det dominerende materiale på vegger og i tak. Boligen har gjennomgått store endringer, både mht vinduer og innredning. Bolighuset er i utgangspunktet bygget som to adskilte familieleiligheter, som senere er slått sammen til en boenhet i forbindelse med overgangen fra familiestasjon til tørnstation.	
Konstruksjon og materialbruk:	1. Byggegrunn/drenering: Fjell og sprengstein. 2. Fundament: Støpt betong. 3. Grunnmur: Betong. 4. Utvendige trapper og ramper: Støpte betongtrapper. 5. Gulv på grunn: Støpt betong. 6. Yttervegger: Utv. kledning: Huset var opprinnelig kledd med en slags stående letekledning, hvor lektene hadde to nøter og bordene mellom dem hadde 2 fjærer. Senere er huset kledd med eternittplater 60x30 cm. 7. Ytterdører: Panelt, isolert teakdør. 8. Vinduer: tofags sidehengslete isolerglassvinduer uten sprosser (funkisvinduer). 9. Tak: saltak med sperrebukker, og bordtak. Hvitmalte vindskier og vannbord. 10: Taktekking: Lys lappskifer fra Alta, på lekter. 11. Takrenner og nedløp: Grå plast. 12. Beslag: blybeslag over vinduer. 13. Takvinduer og luker: Ingen. 14. Halvtak og skråtak: 2 mindre skråtak over vindfang, mot nord. 15. Innervegger: Bindingsverk. Kledd med panel og huntonitt. Noe nyere tømmerpanel i enkelte rom, stue og soverom. 16. Etasjeskiller: Trebjelkelag med tregulv og himling med plater. 17. Innvendige trapper: Tretrapper. 18. Piper og ildsteder: 2 murte og pussete piper. 19. Luker og ventilasjon: ventiler med plasthetter i yttervegg mot øst, syd og vest. 20. Galleri og balkong: Ingen. 21. Gjerder og skjermvegger: Ingen.	
Endringshistorikk:	Innvendig er noe kledning skiftet og modernisert til tømmerpanel. Vinduer er skiftet til tofags sidehengslete funkisvinduer med isolerglass uten sprosser. Et trappeløp er fjernet, for å omgjøre boligen til tørnstation, samtidig ble det åpnet mellom to av stuenene mot øst. Også gangen ble åpnet mellom de to boligdelene, og der hvor det tidligere trappeløpet hadde vært, ble det anlagt bad i 1. etasje. Bolig (for fyrvokter) er ettehvert blitt relativt kraftig ombygget innvendig: fjerning av vegg mellom 2 stuer, fjerning av 1ett kjøkken, endring av vindusform/utseende, innerkledning, fjerning av et innvendig trappeløp/innredning av bad mm.	
Retningslinjer for videre utvikling:	Bør ikke være aktuell som tilbakeføringsobjekt. I dette huset er det allerede skjedd store forandringer, og dette huset kan muligens vise "et endret hus". Dette skulle da også gi rom for mindre endringer i samme ånd som det som allerede har skjedd. Innvendig trapp med rekkverk må bevares slik det er, ingen endringer.	
Spesielle forhold vedr. vedlikehold:	Ingen spesielle hensyn.	

Hjørne
nord-øst.

Fasade
mot vest

Sydfasade

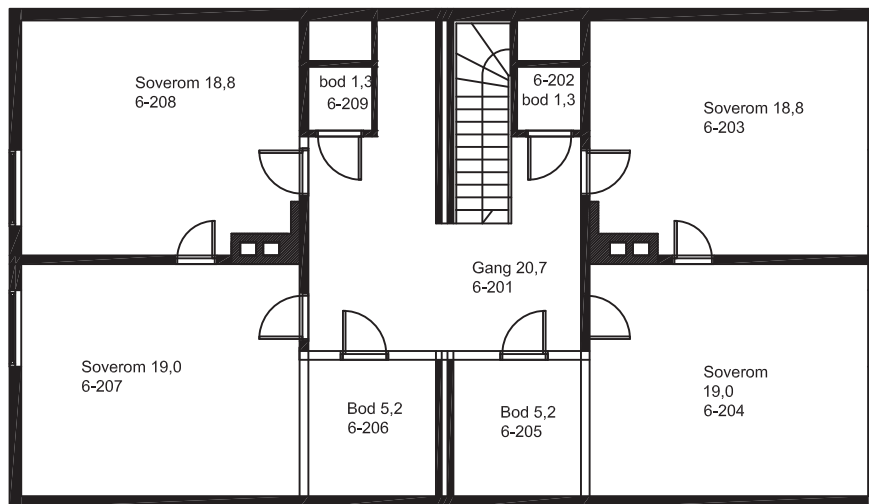
Alle foto: Kystverket 26.5.2011

Nord-
vest

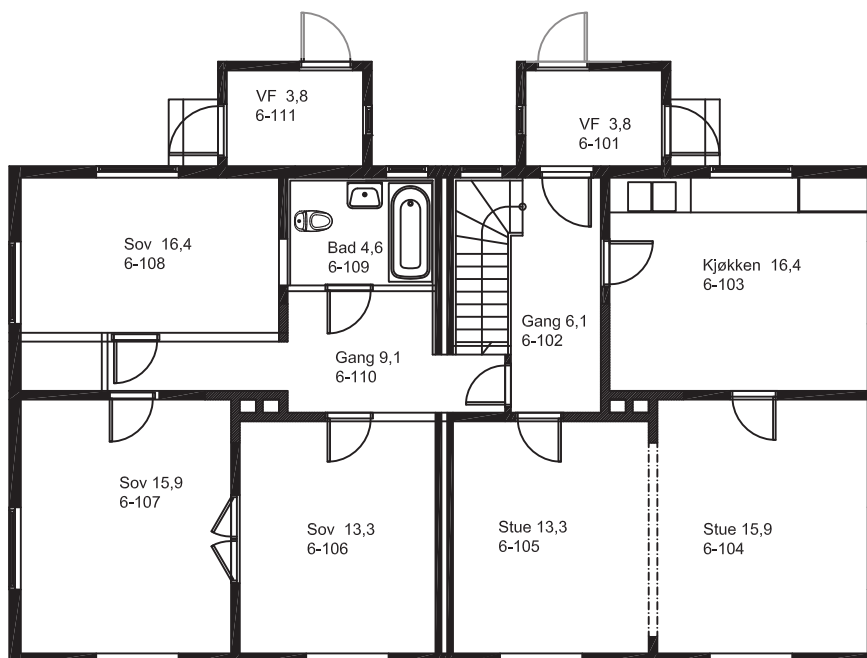
Fasadehjørne mot
sydvest.

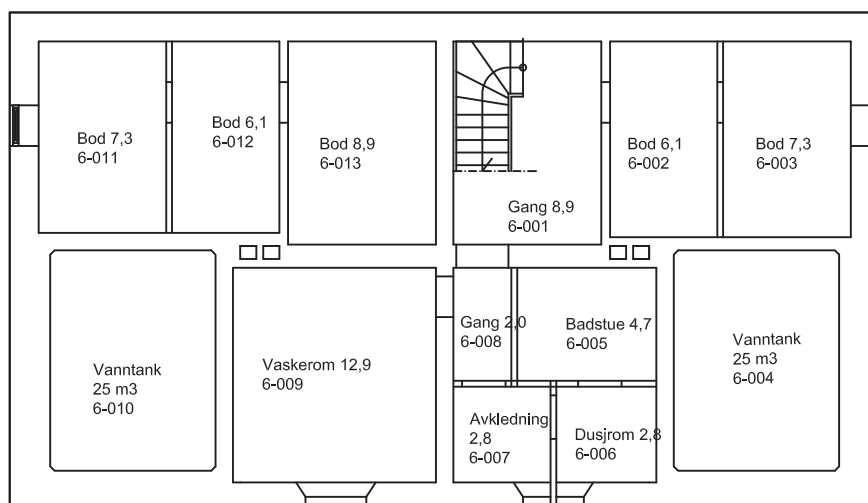

2. etasje

Bodene skal ombygges til bad. Dispensasjonssøknad er innvilget.

1. etasje

Kjeller

Kjøkkenet i boligen. I denne bo-enheten er det gjort de største endringene.

Overflater, belegg, innredning og vinduer skiftet.

Ved å fjerne ett trappeløp fikk man plass til bad i 1. etg.

Alle foto: Kystverket 21.4.2009.

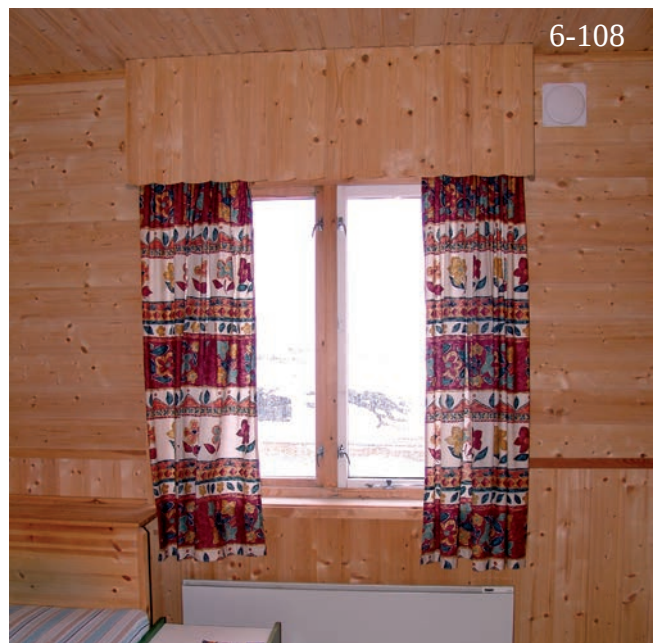

6-105

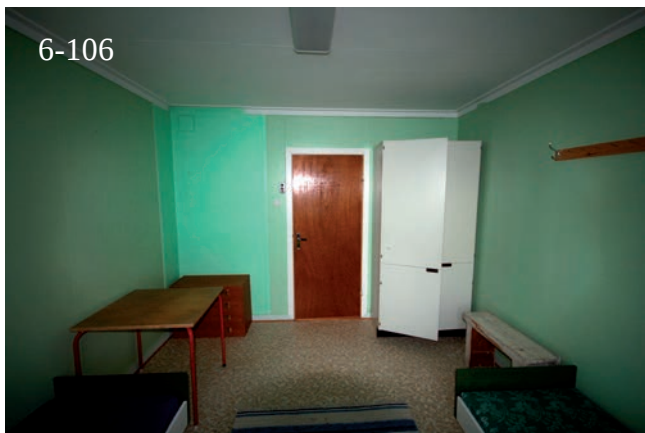
Over: Fra stue. (2 stuer slått sammen).

Under: Fra soverom og gang i 1. etasje.

Alle foto: Kystverket 21.4.2009.

6-108

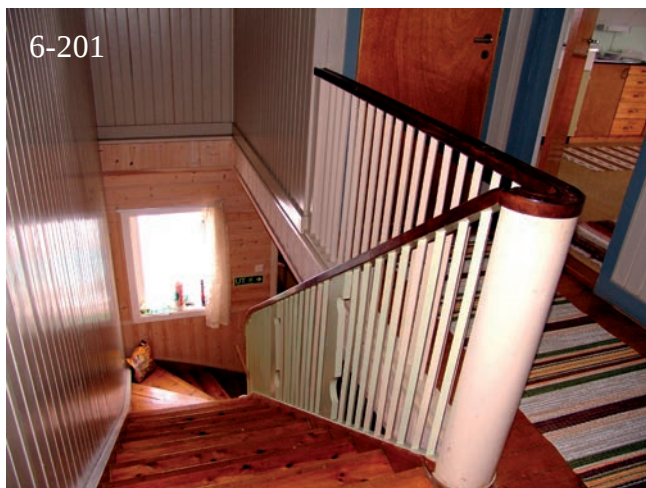
6-106

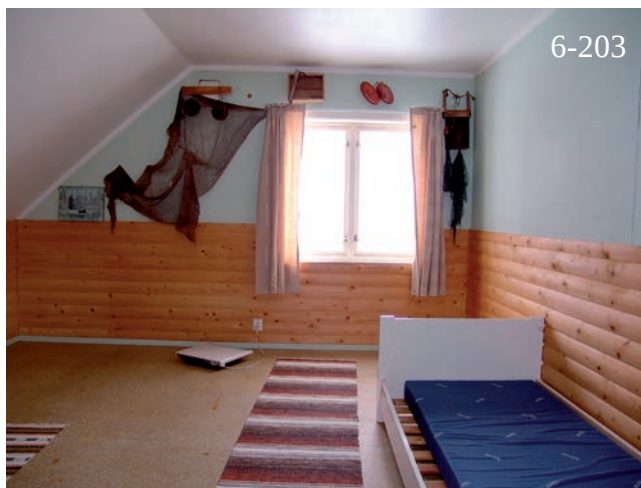
6-106

6-110

6-201

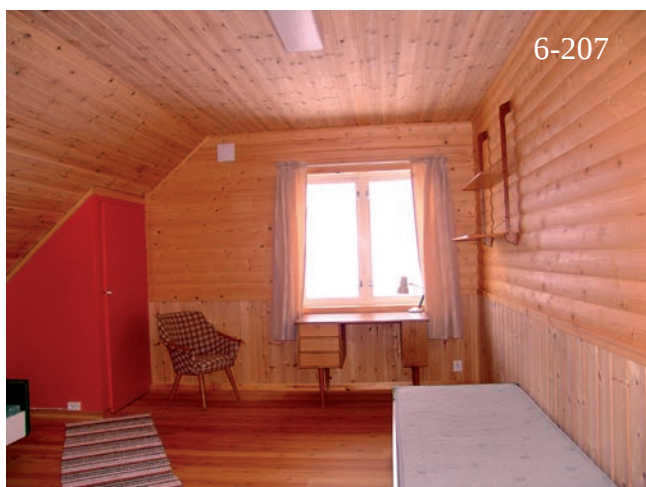
6-203

6-204

6-209

6-207

6-208

Fra 2. etg.: Trapp ned ved kjøkken.

Ellers: 4 soverom i 2. etasje og liten vask.

Alle foto: Kystverket 21.4.2009.

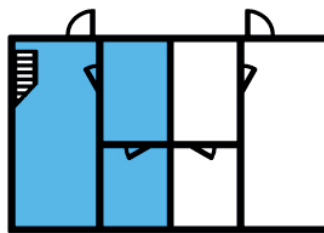
7. Uthus (vest)

Bygningens navn	Uthus (vestre)	
Askeladden nr.	87421-5	
GAB nr.	192921899	
Byggnr. i fredningsvedtaket	7 (2 uthus m samme nr.)	
Byggeår	1946-48	
Bygningstype.	Uthus	
Arkitekt.	Blakstad og M.Kaas	
Byggherre	Fyrvesenet	
Opprinnelig funksjon	Uthus	
Fredningsomfang	Formålet omfatter bygningens eksteriør samt interiør med hensyn til opprinnelig hovedstruktur/romfordeling.	
Bygningsbeskrivelse	Lite vertikaldelt uthus for 2 ansatte (m fam). Ny-klassisistisk i stilen, med smårutet vinder, ett fags topphengslete og tofags sidehengslete enkle trevinduer. Labankdører. Bygget med bindingsverk og innv. kledd med trehvit faspanel. Tradisjonell trearkitektur etter vanlig byggeskikk: saltak med lappskifer og trekledning med eternittplater.	
Konstruksjon og materialbruk	1. Byggegrunn/drenering: Fjell og sprengstein. 2. Fundament: Støpt betong. 3. Grunnmur: Betong. 4. Utvendige trapper og ramper: Støpte betongtrapper. 5. Gulv på grunn: Støpt betong. 6. Yttervegger: Utv. kledning: Eternittplater. Huset var opprinnelig kledd med trekledning. 7. Ytterdører: Labankdører. 8. Vinduer: Enkle trevinduer, trehvite innvendig, hvitmalt ute. 6 glass (torams) og 4 glass i enramsvinduer. 9. Tak: saltak med sperrebukker, og bordtak. 10: Taktekking: Lappskifer fra Alta på lekter. Støpejern mønepanner, malt røde. Hvite vindskier. 11. Takrenner og nedløp: Grå plast. 12. Beslag: blybeslag over vinduer. 13. Takvinduer og luker: Ingen. 14. Halvtak og skråtak: Ingen. 15. Innervegger: Bindingsverk. Kledd med trehvit faspanel. 16. Etasjeskiller: Trebjelkelag med tregulv. 17. Innvendige trapper: Tretrapper. 18. Piper og ildsteder: Ingen. 19. Luker og ventilasjon: Ingen. 20. Galleri og balkong: Ingen. 21. Gjerder og skjermvegger: Ingen. 22. Diverse: Mye originalt beholdt. Innvendig romkledning, vinduer og dører.	
Endringshistorikk	Ingen endringer unntatt skifte av ytterkledning, takrenner og nedløp.	
Retningslinjer for videre utvikling	Her bør det ikke være rom for særlige endringer. Evt. tilbakeføring til trekledning utvendig, eller erstatningsplater i cembrit eller et annet lovlig cementbasert platemateriale. Tiltakene er søknadspliktige.	
Spesielle forhold vedrørende vedlikehold:	Hengsler og beslag må skiftes til tilfredsstillende kvalitet. Tiltakene er søknadspliktige.	

Mot nord

Uthus (vest)

Mot øst

Over: Originalt enkelt trevindu. Under: Trehvitt inne, dører, gulv og vegger. Foto: Kystverket 20.4.2009.

Mot nord-øst

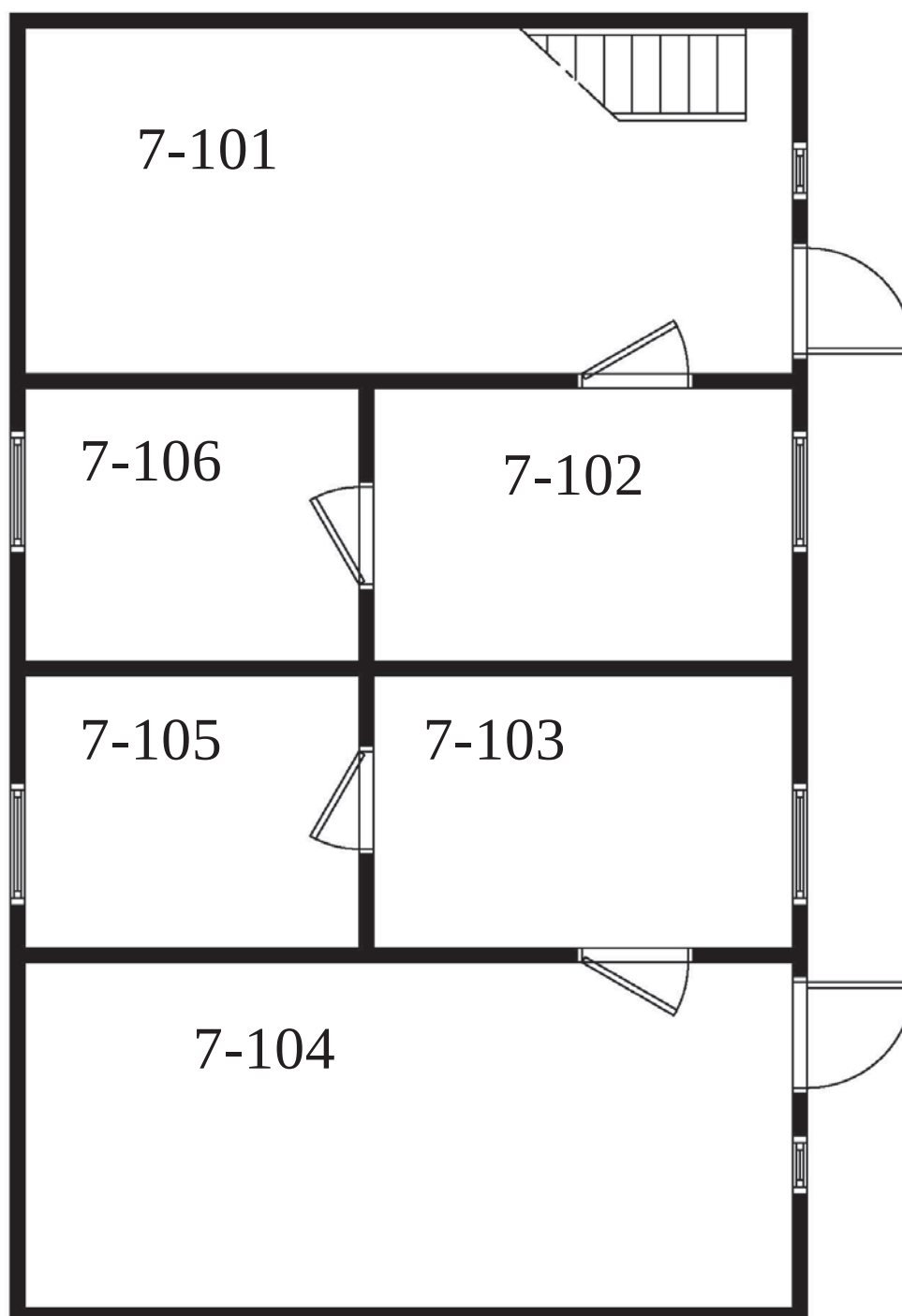

Mot sydvest

Begge ”dobbeltbodene” er like i konstruksjon og planløsning.

Planløsning sommeren 2011. Tegning basert delvis på eldre arbeidstegninger

Begge uthusene har betegnelsen bygning ”7” på situasjonskartet for Slettnes fyrstasjon.

Der er et loftsrom med vindu i hver halvdel av uthuset.

7. Uthus (øst)

Bygningens navn	Uthus (øst)	
Askeladden nr.	87421-6	
GAB nr.	192921910	
Byggnr. i fredningsvedtaket	(2 uthus med samme nummer)	
Byggeår	1946-48	
Bygningstype.	Uthus	
Arkitekt.	Blakstad og M.Kaas	
Byggherre	Fyrvesenet	
Opprinnelig funksjon	Uthus	
Fredningsomfang	Fredningen omfatter bygningens eksteriør samt interiør med hensyn til opprinnelig hovedstruktur/romfordeling.	
Bygningsbeskrivelse	Lite vertikaldelt uthus for 2 ansatte (m fam). Ny-klassisistisk i stilen, med smårutet vinder, ett fags tophengslete og tofags sidehengslete enkle trevinduer. Labankdører. Bygget med bindingsverk og innv. kledd med trehvit faspanel. Tradisjonell trearkitektur etter vanskelig byggeskikk: saltak med lappskifer og trekledning.	
Konstruksjon og materialbruk	1. Byggegrunn/drenering: Fjell og sprengstein. 2. Fundament: Støpt betong. 3. Grunnmur: Betong. 4. Utvendige trapper og ramper: Støpte betongtrapper. 5. Gulv på grunn: Støpt betong. 6. Yttervegger: Utv. kledning: Eternittplater 60x30 cm. Opprinnelig kledd med trekledning. 7. Ytterdører: Labankdører. 8. Vinduer: Enkle trehvite trevinduer, hvitmalt utv. 6 glass (torams) og 4 glass i enramsvinduer. 9. Tak: saltak med sperrebukker, og bordtak. 10: Taktekking: Lappskifer fra Alta på lekter. Støpejern mønepanner, malt røde. Hvite vindskier. 11. Takrenner og nedløp: Grå plast. 12. Beslag: blybeslag over vinduer. 13. Takvinduer og luker: Ingen. 14. Halvtak og skråtak: Ingen. 15. Innervegger: Bindingsverk. Kledd med trehvit faspanel. 16. Etasjeskiller: Trebjelkelag med tregulv. 17. Innvendige trapper: Tretrapper. 18. Piper og ildsteder: Ingen. 19. Luker og ventilasjon: Ingen. 20. Galleri og balkong: Ingen. 21. Gjerder og skjermvegger: Ingen. 22. Diverse: Mye originalt beholdt. Innvendig romkledning, vinduer og dører.	
Endringshistorikk	Ingen endringer unntatt skifte av ytterkledning, takrenner og nedløp.	
Retningslinjer for videre utvikling	Her er det ikke være rom for særlige endringer. Ved eventuelt skifte av utvendig kledning, kan man vurdere tilbakeføring til trekledning, eller erstatningsplater i cembrit eller et annet lovlig cementbasert platemateriale. Tiltakene er søknadspliktige.	
Spesielle forhold vedrørende vedlikehold:	Hengsler og beslag må skiftes til tilfredsstillende kvalitet. Takrennene kan eventuelt skiftes med zink renner og nedløp. Tiltakene er søknadspliktige.	

Foto: Kystverket 17.2.2010

Uthus (øst)

Uthuser mot øst ligger langs veien
inn på fyrområdet.

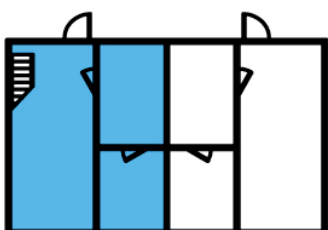
Øverst: Fasade mot nord.

Midt: Fasader syd-vest.

Vindu mot veien (vest)

Nede t.h.: Hjørne syd-øst.

Under: Plantegning som viser
deling i to enheter.

8. Naust

Bygningens navn	Naust	
Askeladden nr.	87421-7	
GAB nr.	192921929	
Byggnr. i fredningsvedtaket	8	
Byggeår	1946-48	
Bygningstype	Naust	
Arkitekt.	Blakstad og Munthe-Kaas	
Byggherre	Fyrvesenet	
Opprinnelig funksjon	Naust	
Fredningsomfang	Fredningen omfatter bygningenes eksteriør samt interiør med hensyn til opprinnelig hovedstruktur/romfordeling.	
Bygningsbeskrivelse	Ny-klassisistisk naust. Samling av 4 enkeltstående naust i en bygning . Uvanlig for-seggjort fasade med 4 dører til separate naustrom (med trapp til loft) for fyrstasjonens ansatte. Fargerikt med rødt, hvitt og blått. (Symbolsk etterkrigs-palett?). Hver bolig på fyrstasjonen fikk sitt eget naust med inngang mot tunet og dobbel skyveport mot havet.	
Konstruksjon og materialbruk	1. Byggegrunn/drenering: Fjell og sprengstein. 2. Fundament: Støpt betong. 3. Grunnmur: Betong. 4. Utvendige trapper og ramper: Støpte betongtrapper og -veier. 5. Gulv på grunn: Støpt betong. Forsterkning for delevegger mellom naustene. 6. Yttervegger: Utv. kledning: Låvekledning, tettstilte vertikale bord. Rødmalte. 7. Ytterdører: Panelte, isolerte gråmalte tredører med messing håndtak og lås. Støpejern hengsler. 8. Vinduer: Enkle trevinduer, ett fags med 6 glass. Hvitmalte. 9. Tak: saltak med sperrebukker, hanebjelker og langsgående underliggende åser med støtter på hver skillevegg. Bordtak. 10: Taktekking: Korrugerte stålplater, rødbrune. 11. Takrenner og nedløp: Støpejerns renner, plast nedløp. 12. Beslag: Ingen. 13. Takvinduer og luker: Ingen. 14. Halvtak og skråtak: Ingen. 15. Innervegger: Bindingsverk. Kledd med slett panel på en side. 16. Etasjeskiller: Trebjelkelag på tvers med bordgulv. Dobbelt langsgående midtdrager under bjelkelaget (drager 2 stk. 2"x8", bjelker 2"x8" ujustert). 17. Innvendige trapper: Åpne tretrapper. 18. Piper og ildsteder: Ingen. 19. Luker og ventilasjon: Ingen. (Glissen ytterpanel). 20. Galleri og balkong: Ingen. 21. Gjerder og skjermvegger: Ingen. 22. Diverse:	
Endringshistorikk	Lite endret gjennom tidene. Taktekkingen er ikke original.	
Retningslinjer for videre utvikling	De fire naustrommene bør vurderes å bli tatt i bruk på til noe annet enn lager. Bygningen inneholder store og gode rom som man burde kunne dra nytte av videre. Men det er viktig at man beholder innredning og interiør intakt i en naust-del for å kunne vise og formidle opprinnelig funksjon og innredning.	
Spesielle forhold vedrørende vedlikehold	Hele takrennesystemet kan med fordel skiftes ut med zink. Beslag og hengsler på vinduer og dører må skiftes til tilfredsstillende kvalitet.	

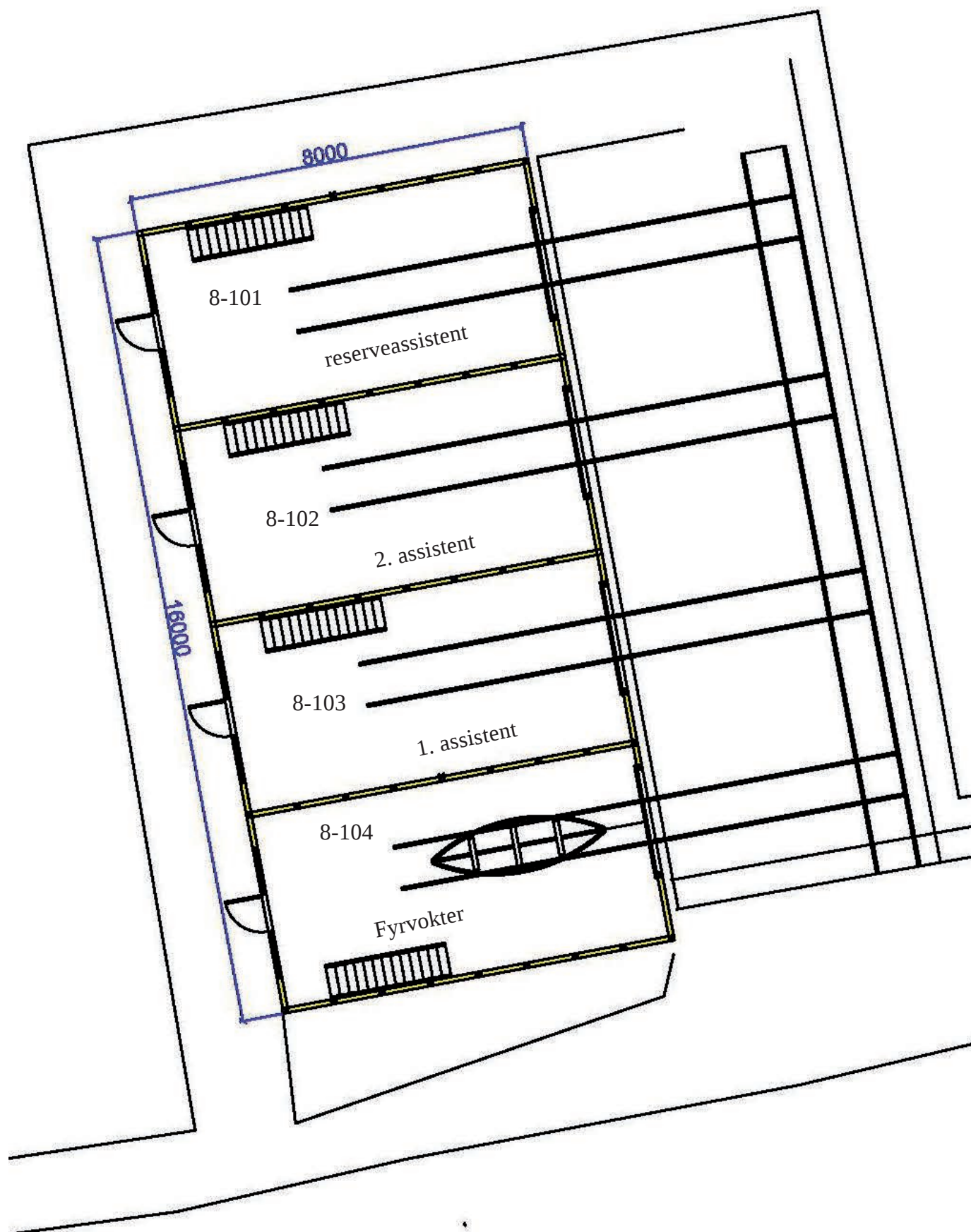
Over: Inngangspartiene til hver naust-del er meget forseggjort i god klassisistisk tradisjon.

Foto: Kystverket 2010.

Under: Fasade øst og nord (2009).

Nederst: Fasade mot nord-vest (2010).

4 naust

planløsning sommeren 2011. Delvis basert på
eldre arbeidstegninger.

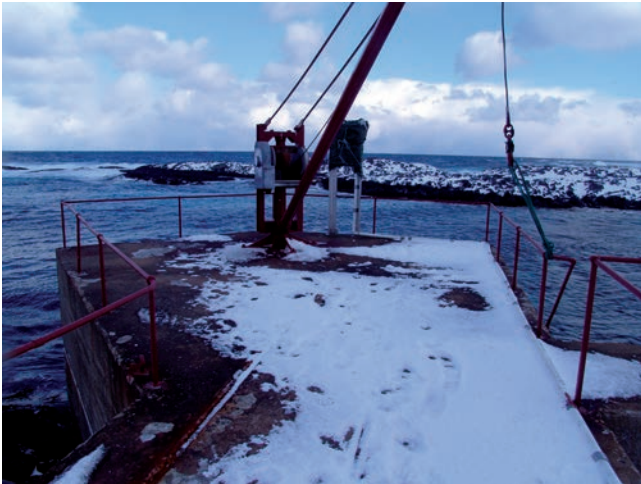

Foto: Kystverket 15.2.2010

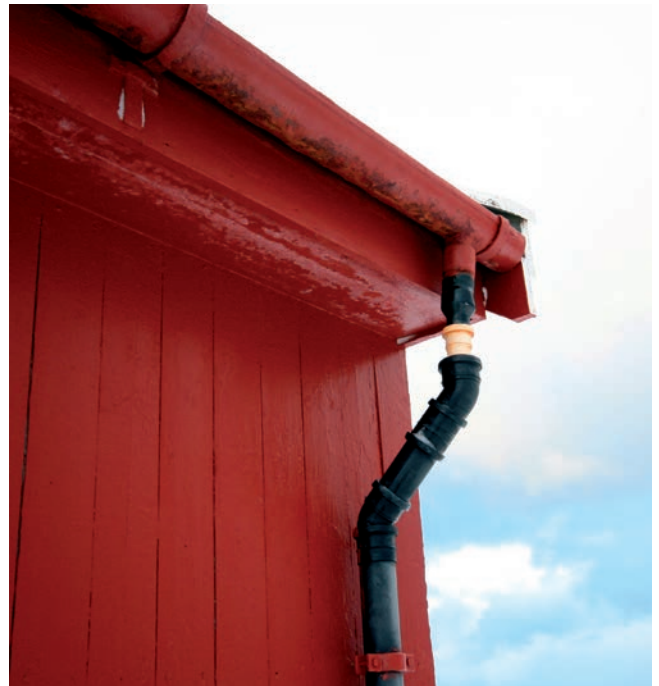
Øverst: Dohuset og naustet.

Midt: Landing med kran og skinnegang.

T.v.: Fasade nord, naust.

T.v. under: Detalj av tak og renne.

Over: Vogn i et av naustene.

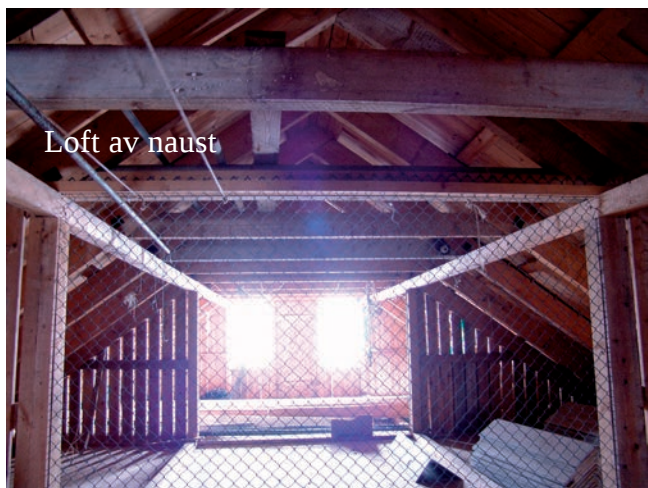
Detaljer fra eksteriøret.

Over: Luke i vegg og støpejerns takrenner med plastdetaljer.

Under: Fasade mot vest.

Foto: Kystverket 15.2.2010

Interiør i naustene: Takkonstruksjoner.

Trapp og tørrfisk.

Under: Fra innredet rom med bord og blomster og fisk til tørk.

Foto: Kystverket 15.2.2010

14. Utedo

Bygningens navn	Utedo	
Askeladden nr.	87421-8	
GAB nr.	192921902	
Byggnr. i fredningsvedtaket	14	
Byggeår	1946-48	
Bygningstype.	Utedo	
Arkitekt.	Fyrvesenet	
Byggherre	Fyrvesenet	
Opprinnelig funksjon	Utedo	
Fredningsomfang	Fredningen omfatter bygningens eksteriør samt interiør med hensyn til opprinnelig hovedstruktur/romfordeling.	
Bygningsbeskrivelse	Bygningen er rektangulær i grunnflate, på betongplate, med pulttak med vinkel ca. 19 grader. Utv. kledd med lekteledning, lite eller ikke noe utstikk på taket. Tak tekket med lappskifer.	
Konstruksjon og materialbruk	Fundament, yttervegg, tak, vinduer , dører, tekniske løsninger:	
Endringshistorikk	Bygget er ikke i bruk, og dørene er spikret igjen. Dørene er fjernet og erstattet med hel vegg av lektepanel. Det er lagt opplegg for vannklosett frem til doene, men nye klosetter er ikke installert. (2011)	
Retningslinjer for videre utvikling	Hvis naustet skal brukes til mer publikumsrettete aktiviteter, vil det kunne være aktuelt å ta i bruk toaletter her.	
Spesielle forhold vedrørende vedlikehold	De opprinnelige dørene bør settes inn igjen.	

Foto: Kystverket 15.2.2010

11, 12 og 13: Skinnegang, kai og bølgebryter.

Konstruksjonens navn	Se over.	
Askeladden nr.		
GAB nr.		
Byggnr. i fredningsvedtaket	11, 12 og 13	
Byggeår	19046-48	
Bygningstype.		
Arkitekt		
Byggherre	Fyrvesenet	
Opprinnelig funksjon	Landing mm	
Fredningsonfang	Innenfor det fredete området må det ikke settes i verk tiltak eller bruksendring som kan forandre anleggets karakter eller på annen måte motvirke formålet med fredningen.	
Beskrivelse av objektet	Betonglanding/-kai med kran, bølgebryter i betong (veltet), skinnegang i støpejern med vogner intakt (inne og ute).	
Konstruksjon og materialbruk	Betong og jern/stål. (Kran, rekkverk og skinnegang).	
Endringshistorikk	Lite er endret gjennom tidene. Bølgebryter veltet og knust.	
Retningslinjer for videre utvikling	Reparasjon av rekkverk og kran. Det må vurderes nærmere hva som er hensiktsmessig å gjøre med den ødelagte bølgebryteren. Tips fra tidligere beboer peker på at bølgebryteren er av stor viktighet for beskyttelse av naustet.	
Spesielle forhold vedrørende vedlikehold:	Ingen spesielle forhold.	

Bølgebryter knekket. Foto: Kystverket 20.4.2009

VEDLEGG 1

Oversikt over Kystverkets fyrstasjoner

Senter for eiendom og kultur
28.06.2012

Region	Fredete fyrstasjoner	Bygninger	Ikke fredete fyrstasjoner	Bygninger	SUM
Sørøst	20	i Kystverkets eie	8	i Kystverkets eie	28
	Torbjørnskjær		Struten		
	Homlungen		Strømtangen Fredrikstad		
	Færder		Digerudgrunnen		
	Store Færder (ruin)		Steilene		
	Svenner		Twistein		
	Stavernsodden		Langøytangen	delvis	
	Jomfruland		Songvår		
	Strømtangen Kragerø		Søre Katland		
	Stavseng				
	Lyngør				
	Ytre Møkkalasset				
	Store Torungen				
	Lille Torungen				
	Homborsund				
	Grønningen				
	Oksøy				
	Ryvingen				
	Hatholmen				
	Lindenes				
	Lista				
Vest	12		11		23
	Eigerøy	delvis	Lille Prestskjær		
	Feistein		Viberodden		
	Kvitsøy		Flatholmen		
	Geitungen		Fjøløy		
	Utsira		Ryvarden	delvis	
	Røværsholmen		Holmengrå		
	Slåtterøy		Kvanhovden		
	Hellisøy		Hendanes		
	Utvær		Ulvesund		
	Geita		Skongenes		
	Ytterøyane		Kråkenes		
	Stabben				
Midt-Norge	19		16		35
	Runde		Svinøy		
	Grasøyane		Flåvær		
	Hogsteinen		Lepsøyrev		
	Alnes	delvis	Erkna		
	Ulla		Storholmen		
	Ona	delvis	Flatflesa		
	Kvitholmen		Bjørnsund		
	Grip		Hestskjær		
	Haugjegla		Stavenes		
	Sletringen		Tyrhaug		
	Sula	delvis	Skalmen		
	Vingleia		Terningen		
	Halten		Finnvær		
	Kjeungskjær		Asenvågøy		
	Kaura		Grinna		
	Buholmråsa		Gjeslingene		
	Kya				
	Nordøyan				
	Sklinna				
Nordland	10		8		18
	Bremstein		Ytterholmen		
	Åsvær		Træna		
	Myken		Kalsholmen		
	Landegode		Tennholmen		
	Måløy-Skarsholmen		Barøy		
	Tranøy		Moholmen		
	Skrova		Glåpen		
	Skomvær		Værøy		
	Anda				
	Andenes				
Troms og Finnmark	7		3		10
	Hekkingen		Torsvåg		
	Fugløykalven		Fruholmen		
	Slettnes		Helnes		
	Kjølnes				
	Makkaur				
	Vardø				
	Bøkfjord				Tils.
Totalt antall	68		46		114

Vedlegg 2: Fredningsvedtak for Slettnes fyrstasjon.

SAKSBEHANDLER

førstekonsulent Liv Nygaard
DERES REF.

VÅR REF.

98/373

Ark. B-453

INNVALGSTELEFON

22 94 04 93

DERES DATO

VÅR DATO

TELEFAKS

22 94 04 07

Likelydende brev til:

- Kystverket 5. distrikt
- Gamvik kommune
- Finnmark fylkeskommune

Slettnes fyrstasjon - gnr. 5 bnr. 43 (staten V/ kystverket) - Gamvik kommune

Vedtak om fredning med hjemmel i lov om kulturminner

§§ 15 og 19, jfr. § 22

Med hjemmel i lov om kulturminner av 9. juni 1978 nr. 50 §§15 og 19, jfr. § 22, fatter herved Riksantikvaren vedtak om fredning av Slettnes fyrstasjon, gnr. 5

bnr. 43.

Myndighet til å fatte vedtak om fredning er delegert fra Miljøverndepartementet til Riksantikvaren ved departementets vedtak av 30. juni 1989 med endringer fastsatt 23. desember 1992.

Omfanget av fredningen

Fredningsvedtaket omfatter støpejernstårn med fyrlykt og øvrige bygninger på fyrstasjonen i henhold til lov om kulturminner § 15:

1. Fyr
2. Maskinhus
5. Bolig for betjening
6. Bolig
7. Uthus (to stk.)
8. Naust
14. Utedo

Tallene refererer seg til vedlagte kart fra «Norges fyr» (Bjørkhaug, Poulsson - Oslo 1986), vedlegg 2.

Fredningen gjelder fyrtårnets eksteriør og interiør og de øvrige bygningenes eksteriør samt interiør med hensyn til opprinnelig hovedstruktur/romfordeling.

Fredningsvedtaket omfatter videre et område rundt fyrstasjonen i henhold til lov om kulturminner § 19. Fredningsområdet omfatter eiendommen på gnr. 5 bnr. 43 (Staten v/Kystverket).

Fredningsområdet og de fredete bygningene er avmerket på vedlagte kart datert 10. februar 1998 og påført Riksantikvarens stempel, vedlegg 1.

Formålet med fredningen

Formålet med fredningen av Slettnes fyrstasjon er å bevare et kulturhistorisk og arkitektonisk verdifullt bygningsanlegg tilknyttet sjøfart, fyrvesen og kystkultur med fyrtårn og øvrige bygninger på fyrstasjonen og området rundt fyrstasjonen.

Fredningsbestemmelser

De følgende fredningsbestemmelsene er fastsatt med hjemmel i lov om kultur-minner §§ 15 og 19. Bestemmelsene gjelder i tillegg til kulturminnelovens bestemmelser om vedtaksfredete kulturminner fra nyere tid samt forskrift om faglig ansvarsfordeling.

1. Riving. Det er ikke tillatt å rive bygningene eller deler av disse.
2. Ombygging. a) Fyrtårn. Det er ikke tillatt å bygge om bygningens eksteriør eller interiør.
b) De øvrige bygningene: det er ikke tillatt å bygge om bygningenes eksteriør eller interiør med hensyn til opprinnelig hovedstruktur/romfordeling.
3. Utskifting av materialer mm.
a) Fyrtårn. Utskifting av bygningselementer eller materialer, forandring av overflater eller annet arbeid utover vanlig vedlikehold i bygningens eksteriør eller interiør, er ikke tillatt.
b) De øvrige bygningene: Utskifting av bygningselementer eller materialer, forandring av overflater eller annet arbeid utover vanlig vedlikehold i bygningenes eksteriør, er ikke tillatt.
4. Tilbakeføring. Tilbakeføring til opprinnelig eller tidligere utseende kan tillates under forutsetning av at tiltaket kan gjøres på dokumentert grunnlag og etter godkjenning av forvaltningsmyndighet.
5. Vedlikehold. Vedlikehold og istandsetting skal utføres med tradisjonelle materialer og metoder tilpasset bygningenes egenart og opprinnelige bygningstekniske løsninger.
6. Det fredete området. Innenfor det fredete området må det ikke settes i verk tiltak eller bruksendring som kan forandre anleggets karakter eller på annen måte motvirke formålet med fredningen.
7. Fredningen skal ikke være til hinder for den tekniske drift av fyrstasjonen.

Følger av fredningen

Når det gjelder behandling av fredete områder, bygninger og anlegg, vises det til bestemmelsene i lov om kulturminner §§ 15a-19 og 21 samt fredningsbestemmelsene over.

I henhold til Miljøverndepartementets vedtak om delegering av 30. juni 1989 med endringer av 23. desember 1992 er forvaltningen av fredete områder, bygninger og anlegg lagt til den enkelte fylkeskommune. Riksantikvaren er klageinstans for enkeltvedtak fattet av fylkeskommunen, jfr. forvaltningsloven § 28.

I henhold til lov om kulturminner §§ 15a og 19 kan departementet i særlige tilfelle gi dispensasjon fra fredningen for tiltak som ikke medfører vesentlige inngrep i det fredete kulturminnet eller området. Denne dispensasjonsmyndigheten er i henhold til forskrifter av 23. desember 1992 delegert til den enkelte fylkeskommune.

Fredningen medfører at det må søkes om tillatelse til å sette i verk alle typer bygningsmessige arbeider og utomhusarbeider utover vanlig vedlikehold innenfor det fredete området. Søknad om tillatelse skal sendes fylkeskommunen som avgjør om tiltaket kan iverksettes. Er det tvil om et tiltak er å anse som vanlig vedlikehold, skal fylkeskommunen kontaktes.

Det er eier som har ansvaret for det løpende vedlikehold av fredete bygninger, anlegg og områder.

Bakgrunn for fredningssaken

Fredningen av Slettnes fyrstasjon har sin bakgrunn i et samarbeid mellom Kystdirektoratet og Riksantikvaren om utarbeidelse av en plan for bevaring og bruk av fyrstasjonene i landet. På grunnlag av planen er det valgt ut et representativt utvalg av landets fyrstasjoner som skal vernes gjennom fredning.

Fyrstasjonene langs kysten er markante kulturminner som på en spesiell måte er med på å karakterisere Norge som kyst- og sjøfartsnasjon. Fyrstasjonene har både kulturhistorisk og arkitektonisk verdi; kulturhistorisk ved deres tilknytning til sjøfart, fyrvesen og kystkultur og arkitektonisk ved deres særegne form og plassering. Oppbyggingen og utviklingen av et landsomfattende fyrsystem med over 200 fyrstasjoner spredt langs hele kysten, er et av de mest omfattende prosjekter den norske stat har gjennomført.

I dag er fyrstasjonene utsatt for store forandringer med hensyn til bruk og drift. Dette har gjort det nødvendig å ta stilling til hvilke fyrstasjoner som skal bevares i sin nåværende form. Gjennom fredning vil Riksantikvaren legge antikvariske prinsipper og retningslinjer til grunn for den videre behandling og bruk av fyrstasjonene. Dessuten ønsker Riksantikvaren at fyrstasjonene skal ha frednings-status som kulturminner av nasjonal verdi og interesse.

Eiendomsforhold. Reguleringsmessig status

Staten v/Kystverket står som eier av Slettnes fyrstasjon.

Fyrstasjonen ligger innenfor et område som er vernet som naturreservat etter lov om naturvern.

Slettnes fyrstasjon som kulturminne. Beskrivelse av anlegget

Slettnes fyrstasjon ligger på Nordkinnhalvøya. Fyrstasjonen ble opprettet i 1905 og er et ledfyr. Slettnes er en av de få fyrstasjonene i Finnmark som ikke ble helt ødelagt av tyskerne under krigen. Det 39 m høye støpejernstårnet ble reparert og forhøyet i 1948. De øvrige bygningene ble oppført etter tegninger av arkitektene Blakstad og Munthe-Kaas i samme år og omfatter maskinhus, boliger, uthus og naust. Bebyggelsen danner et tunanlegg med stor variasjon i materialbruk, form og størrelse, fra det høye jerntårnet til de lave tre- og betongbygningene. Landingen og et stort naust ligger øst for de øvrige bygningene. Slettnes fyrstasjon skal være verdens nordligste fastlandsstasjon.

Det 39 m høye støpejernstårnet (1) står på en hvitmalt betongsokkel. Fyret er rødmalt med to hvite belter. Etter tyskerenes ødeleggelser sto det igjen $\frac{3}{4}$ av tårnet. Tårnet ble reparert og noe forhøyet i 1948. Støpejernsplatene i tårnets nyere, øverste del er noe tynnere enn de opprinnelige platene. I hver etasje har tårnet vinduer med jernrammer. Rundt lyktehuset er tårnet omkranset av et galleri som har rødmalt stangjersrekkverk. Fyret har 4. ordens linseapparat.

Maskinhuset (2) er bygget i betong og har flatt tak. Veggene er malt hvite, og taket er tekket med asfaltapp.

Boligen for betjening (5) har bindingsverkskonstruksjon og saltak. Huset har to tilbygg med pulttak som fungerer som inngangsparti. I hvert av tilbyggene finnes en gjenkledd likdør, men tilhørende utetrapper står igjen. Alle veggene er kledd med liggende plastkledning, og takene er tekket med mørke lappskifer. Vinduene er opprinnelige, med 6-delte 2-ramsvinduer og varevinduer. Vindusrammene og vindskiene er malt hvite. Inngangsdørene er malt grå.

Boligen i sør (6) har bindingsverkskonstruksjon og saltak. Huset har to tilbygg med pulttak som fungerer som inngangsparti. Alle veggene er kledd med eternittplater, og takene er tekket med lyse lappskifer. Vinduene er i hovedsak 2-rams vinduer med isolert glass uten sprosser. Vindusrammene og vindskiene er malt hvite. Bolighuset er i utgangspunktet bygget som to adskilte familieleiligheter, som senere er slått sammen til tørnstasjon.

De to uthusene (7) har bindingsverkskonstruksjon og saltak. Veggene er kledd med eternittplater, og taket er tekket med lappskifer. Vinduene er opprinnelige, med 6-delte 2-ramsvinduer og 4-delte 1-ramsvinduer. Dørene, vindusrammene og vindskiene er malt hvite.

Naustet (8) har bindingsverkskonstruksjon og saltak. Veggene er kledd med stående, rødmalt panel, og taket er tekket med brune stålplater.

Utedoen (14) har bindingsverkskonstruksjon og pulttak. Veggene er kledd med stående, hvitmalt panel, og taket er tekket med lappskifer. Dørene og vindskiene er malt hvite.

Innenfor fredningsområdet er det foruten bygningene kulturminner som tufter etter tidligere fjøs, gangveier, rødmalte stangjersrekkverk, bølgebryter, landing, skinnegang/båtopptrekk, meteorologisk observasjon, hvitmalt betongtrapper, oljebeholder, nautofonmaster, flaggstang, nettinggjerd og betongbelegg i tunet.

Fyrstasjonen er bemannet.

Nærmere beskrivelse

For nærmere beskrivelse av Slettnes fyrstasjons historie vises det til vedlagte utdrag fra «Norges fyr» (Bjørkhaug og Poulsson - Oslo 1986), vedlegg 2.

Vurdering av kulturminnet. Begrunnelse for fredningsvedtaket

«Nasjonal verneplan for fyrstasjoner»s vurdering

I «Nasjonal verneplan for fyrstasjoner» er det gitt følgende vurdering av Slettnes fyrstasjon:

«Stasjonen har bygningshistorisk verdi, med fyrtårnet fra stasjonens opprettelse og den øvrige bygningsmassen fra etter krigen. Anlegget har arkitektonisk verdi med de enkle bygningsvolumene tett samlet ved det høye tårnet, og fyrstasjonen er et imponerende landemerke ytterst ute mot havet med stor miljøbetydning i det flate landskapet.»

Riksantikvaren vil i tillegg bemerke

I sosial- og næringshistorisk sammenheng er Slettnes fyrstasjon et representativt eksempel på en tidligere familiestasjon. Kulturminner som tufter hvor det tidligere har vært fjøs gir et bilde av livet på fyrstasjonen utover selve fyrdriften.

Det følger av lov om kulturminner § 15 at Riksantikvaren kan frede byggverk og anlegg eller deler av dem av kulturhistorisk eller arkitektonisk verdi. Videre kan Riksantikvaren i henhold til lov om kulturminner § 19 frede et område rundt et fredet kulturminne så langt det er nødvendig for å bevare virkningen av kulturminnet i miljøet.

På bakgrunn av vurderingene ovenfor finner Riksantikvaren at Slettnes fyrstasjon er et så verdifullt bygningsanlegg i både kulturhistorisk og arkitektonisk sammenheng at det oppfyller betingelsene for fredning etter bestemmelsen i §

15. Det er fyrstasjonens store miljøbetydning og stasjonen som et godt eksempel på etterkrigsfyrene i Finnmark Riksantikvaren legger vekt på når det gjelder fyrstasjonens verneverdi.

Riksantikvaren finner videre at det er hjemmel for å frede det avsatte området i henhold til bestemmelsen i § 19. Etter Riksantikvarens oppfatning er det nødvendig å frede det avsatte området for å oppnå hensikten med områdefredningen, nemlig å bevare virkningen av kulturminnene i miljøet.

Saksgang frem til fredningsvedtaket

Varsel om igangsettelse av fredningssak ble i samsvar med lov om kulturminner

§ 22.1 meddelt Kystverket 5. distrikt, Gamvik kommune og Finnmark fylkeskommune i brev av 6. september 1995. Samtidig ble meldingen kunngjort i Finnmark Dagblad og Finnmarken. Det er ikke kommet inn uttalelser til varselet.

Det ble deretter utarbeidet fredningsforslag som ble sendt på høring til berørte parter i brev av 3. mars 1998. Forslaget ble samtidig lagt ut til offentlig ettersyn i Gamvik kommune og i Finnmark fylkeskommune samt kunngjort i Norsk lysingsblad, Finnmark Dagblad og Finnmarken. Det er kommet inn tre (3) uttalelser til fredningsforslaget:

1. Uttalelse av 19. mars 1998 fra Fylkesmannen i Finnmark
2. Uttalelse av 9. april 1998 fra Kystverket 5. distrikt.
3. Uttalelse av 15. mai 1998 fra Finnmark fylkeskommune

Fylkesmannen informerer om at Slettnes fyr ligger innenfor Slettnes naturreservat. Verneforskriftene etter naturvernloven omfatter ikke bygningene, men for det omkringliggende arealet vil det bli et "dobbelavern".

Riksantikvaren støtter Fylkesmannens forslag om at vernebestemmelsene for naturreservatet endres, ved at området rundt fyret unntas fra naturvernforskriften.

Kystverket 5. distrikt har ingen bemerkninger til fredningsforslaget, men forutsetter at nødvendige midler blir stilt til rådighet for at vedtatt verneplan kan gjennomføres i sin helhet uten at dette skal gå ut over operativ virksomhet innen Kystverket 5. distrikt. Dette har Kystverket tatt opp med Kystdirektoratet.

Riksantikvaren vil bemerke at det er eier som har ansvar for vedlikehold av fredete anlegg.

Finnmark fylkeskommune har en del kommentarer, både av overordnet karakter og til enkelte av de 5 fredningsforslagene i Finnmark, bl.a. på Slettnes fyr.

Fylkeskommunen opplyser at innenfor fredningsområdet på Slettnes fyrstasjon finnes registrert 17 tufter fra middelalderen.

Fredningsforslaget av 3. mars 1998 ble i brev av 2. juni 1998 oversendt Gamvik kommune for behandling i kommunestyret.

Riksantikvaren har mottatt brev av 22. september 1998 fra Gamvik kommune. Gamvik kommune har godkjent fredningsforslaget i møte i kommunestyret

10. september 1998.

Da Gamvik kommune har godkjent fredningsforslaget, og på bakgrunn av ovenstående begrunnelse, finner Riksantikvaren det riktig å fatte vedtak om fredning av Slettnes fyrstasjon.

Opplysning om klageadgang og tinglysing

Riksantikvarens fredningsvedtak kan påklages til Miljøverndepartementet, jfr. forvaltningslovens § 28. Eventuell klage skal stiles Miljøverndepartementet, men sendes Riksantikvaren. Klagesfrist er 3 uker innen mottakelsen av fredningsvedtaket.

Fredningsvedtaket vil bli tinglyst av Riksantikvaren i samsvar med lov om kulturminner § 22.5.

Vennlig hilsen

Nils Marstein
riksantikvar

Ulf Holmene

Gjenpart

m/vedlegg: - Miljøverndepartementet

- Kystdirektoratet
- Finnmark fylkeskommune, Kulturetaten
- Fylkesmannen i Finnmark, Miljøvernavd.

Vedlegg: - Kart, datert 10. februar 1998

- Kopi av utdrag fra «Norges fyr» (Bjørkhaug, Poulsson - Oslo 1986), vedlegg 2.

Likelydende brev til:

Kystverket 5. distrikt, Postboks 263, 9751 Honningsvåg

Gamvik kommune, Postboks 175, 9970 Mehamn

Finnmark fylkeskommune, Fylkeshuset, 9800 Vadsø

Slettnes fyrstasjon

(Slettnes)

BELIGGENHET:
På Nordkinnhalvøya, 5 km fra
Gamvik. 71 05,3 28 13,2.
Gamvik kommune

OPPRETTET:
1905

FYRBYGNING:
Rødt med 2 hvite belter, 39 m

LYSKARAKTER:
1 blink hv. 20. sek.

LYSSYRKE:
1 706 000 cd (4. orden)

LYSETS HØYDE:
44 m over høyvann

LYSVIDDE:
17,6 n mil

BRENNETID:
12.8.—24.4.

TÅKESIGNAL:
1922, nautofon

RADIOFYR:
1955, rekkevidde 50 n mil

ENDRET:
1944, totalt utsløttet;
gjenoppbygd 1945—1949

I budsjettet for 1902—03 ble det bevilget kr. 5000,- som et første terminbeløp av et overslag på kr. 168 000,-. Fyrdirektøren uttalte bl.a. at kravet om et fyr her hadde vært enstemmig blant de seilende så lenge han kunne huske. I budsjettene for 1895—96 og 1900—01 var det skjønsmessig oppført kr. 150 000,- til et fyr på Slettnes. Senere ble Nordkyn foreslått av amtmannen, som fikk støtte

av de fleste ruteselskapene, men nå så det ut til at oppfatningen var endret til fordel for Slettnes.

Grunn ble kjøpt for kr. 200,- av eieren A. Brodtkorb i Vardø. I 1903 ble det satt opp en arbeidsbrakke, og en del forberedende arbeider utført. I 1905 ble boligen ferdig med tre værelser og kjøkken, samt to kvistværelser for fyrvokteren. I samme bygning var det tre værelser og kjøkken for assistenten og et værelse og kjøkken for reserve-assistenten. Det ble videre bygd et uthus med fjøs, kull- og vedboder samt en oljebod og en liten smie. Støpejernstårnet og lyktehuset ble levert fra Marinens verft i Horten. Medregnet sokkel og lykt var tårnet 35,8 m høyt og hadde 102 trappetrinn. Fyret var et 2. ordens blinkapparat som lyste overalt mot sjøen. Fyret ble tent den 15. september 1905.

I 1920 kom det krav bl.a. fra Ruteskipenes Befalsforbund om å få opprettet et tåkesignal på Slettnes fyr. Det ble bevilget ialt kr. 160 000,-, som også skulle dekke utgiftene til en bolig for en assistent. Tåkesignalet, en sirene som gav ett støt hvert 30. sekund, kom i drift i 1922.

Rapportene i 1945 om tyskeres herjinger på de enkelte fyrstasjoner er kortere jo grundigere tyskerne gikk til verks. Fra Slettnes er rapporten på noen få linjer: «Alle boliger, uthus og maskin-

Slettnes fyrstasjon sett fra syd. Fra det 39 m høye fyrtårnet kastes lyset 17,6 n mil eller 32,6 km utover havet. Foto 1980.

hus pulverisert. Av jerntårnet gjenstår de 10 nedste ringe. De fleste trapper i tårnet er hele. Oljebod og landing med kran er det eneste som står igjen. Noen mønepanner og takrenner, ca. 14 av hver sort, er muligens brukbare.» (Det siste kunne komme godt med når gjenreisningen var beregnet til å koste ca. 1 million kroner.)

Arbeidslaget «landlag nr. VIII» kom til Risfjorden syd for Gamvik den 7. mai, mens det ennå var full vinter der. Leder for arbeidslaget var formann Peder Løndal, som hadde med seg 14 mann — 13 av dem var fra Møre, en fordeling som etter hvert var blitt tradisjon innen fyrvesenet. Løndal hadde

Tegning etter oppmåling fra 1947 merket B. Cranner.

vært i Finnmark høsten 1945, og hadde ellers deltatt i planleggingen i Fyrdirektoratet i Oslo vinteren 1945—46. I 1945 var det for øvrig satt opp en gasslanterne på toppen av det ødelagte tårnet.

Det som til å begynne med var det største problemet for arbeidslaget, var snøen som sperret veien utover til Slettnes. De to bilene som skulle brukes i transporten fra losseplassen til byggeplassen kunne først brukes når veien var ryddet. Lemmene til brakken ble fraktet sjøveien, og brakken var

satt opp til arbeidslaget flyttet ut den 14. mai. Oljeboden, som var bygd i betong og stod igjen, ble nå nyttet som potetkjeller og til annen proviant, mens resten ble stuert inn på steingulvet i tårnet. Den vesle smien hadde også unngått ødeleggelse, og ble straks tatt hånd om av lagets smed. Selv telefonstolpene hadde tyskerne fått ødelagt — de var sprengt med håndgranater — men ut på sommeren fikk telegrafverket reparert dem, noe som sparte arbeidslaget for mange turer til Gamvik.

Etter sprengning og rydding av gjenstående murer ble det satt opp to uthus som ble provisorisk innredet, det ene som brakke med spisesal og som foreløpig bolig for fyrmesteren, og det andre som brakke med køyer for 20 mann. Grunnmur til et av våningshusene ble ferdigstøpt og brukt som opplagsplass for bygningsmaterialer. Fyrtårnet ble forsynt med et provisorisk tak, og det ble satt opp en elektrisk drevet fyrlykt som egentlig var beregnet for flytrafikk. Elektroformann Brastad fikk ordnet med tre små aggregater som gav strøm til «flyfyret» vinteren 1946—47.

Arbeidet for sesongen ble avsluttet 24. oktober, og føringsbåten tok arbeidslaget med til Mehamn, hvor de fikk hurtigruten sydover.

Da regnskapene var ferdige, reiste formann Løndal til Fyrdirektoratet i Oslo og arbeidet der til langt ut i februar. Så dro han igjen med arbeidsla-

Slettnes fyrstasjon. Detalj sett fra gårdsplassen. Fra venstre maskinhus, trapp, tårnfot og inngang, og lengst til høyre hus for meteorologiske observasjoner.

get nordover til Gamvik, hvor de ankom 25. april.

Arbeidslaget var i 1947 på hele 38 mann. Den 1. mai fikk de beskjed om at tårnplatene var ventet til Gamvik kl. 13.00 og måtte losses. Det ble en stri jobb, og det var bra at laget var stort. Flere mann måtte måke snø for å holde veien farbar. Slik gikk arbeidet til kl. 04.00 om morgenen den 2. mai. Dette var den første store prøven for arbeidslaget, og det viste seg at samarbeidet var i god gjenge. En slik kraftinnsats — på selveste 1. mai — var bevis på det.

I annen uke av mai var transportbehovet på det største. Samtidig satte snøsmeltingen inn, og veien ble håpløst oppkjørt og hullet. De to bilene måtte ta steinlass med fra Slettnes for å fylle i hullene. Tre store oljetanker ble slept sjøveien og rullet over snøskavlene til stedet de skulle settes opp. De siste store losse- og transportoppgavene ble unngjort etter umenneskelig slit til langt på natt frem til pinsehelgen, som gav arbeiderne et lite pustepause før de igjen kunne konsentrere seg om gjenreisningen på Slettnes.

Da arbeidet sluttet av 15. oktober, var en bolig ferdig og klar til innflytting. På den andre boligen gjenstod innredning av loftet. Fyrtårnet stod fer-

dig, men manglet innvendig maling. Maskinhus, naust og oljetanker stod også ferdige.

Våren 1948 kom arbeidslaget — nå 18 mann — til Gamvik den 18. april. Da veien var stengt på grunn av snø, fikk de skyss sjøveien til Slettnes. Også dette året var det et slit å få ryddet veien og holde den åpen.

I alt vesentlig gjenstod nå innredningsarbeider, men også endel støpearbeider. Landingskar ved naustet ble ferdigstøpt. Det ble støpt to betongmaster til nautofon tåkesignal. Alle elektriske kabler ble lagt i kabelgrøfter til boliger, naust, landing, fyrtårn og uthus.

Aggregatene kom i midten av august og ble montert i maskinhuset. Senere kom en ingeniør fra firmaet i England for å kontrollere motorer. Den 21. september var alt på plass og prøvekjørt og fyret tent.

Formannen hadde foruten det daglige (og nattlige) tilsyn med arbeidene, også regnskapsoppgaver og ansvar for kontorarbeidet med lønninger, lastesedler, tollpapirer, kvitteringer, notaer osv. Eksempelvis betalte han ut kr. 368 885,- i de tre årene på Slettnes. Det ble helst sene kvelder og helligdager som ble tatt i bruk for kontorarbeidet. Sluttregningen på Slettnes var for øvrig kr. 944 787,-.

Da arbeidet ble avsluttet den 16. oktober 1948, oppsummerte formannen slik i sin rapport:

«Dermed var gjenreinsningsarbeidet på Slettnes fyr ferdigt, og stasjonen stod der med et staseleg tårn, som var høyre enn før, fine bygninger, eit stort og pent maskinhus, og tidhøveleg naust og landing.

Ein hadde ei kjensle av at her var utført eit stort og godt arbeid, der alle hadde gjort ein virkeleg innsats, og det beste kvar iser kunde.

Alt var så vel og utruleg greidt tilrettelagt av ingeniør Meinich. Gjennom radiosendaren fekk ein grei beskjed, han var på pletten alltid når det trengdest, og det er mest utruleg så fint som transportplanane var lagde, og så fint alt klaffa.

Eg stod på dekket ombord i S/s Nordstjernen då me passerte Slettnes. Nordljøset brann kring havgarden, og det siste eg såg av Slettnes var kvasse, blanke, blink som liksom vinka farvel ut i frostnatta.»

I 1949 kom annen del av tåkesignalet fra Sverige, og dermed ble det nå komplett med to toners signal.

I 1955 ble det opprettet radiofyr på Slettnes. Det har en rekkevidde på 50 n mil og sender kontinuerlig signal hvert minutt.

I 1956 ble stasjonen elektrifisert med strøm fra det lokale nettet og med dieselaggregater som reserve.

I 1973 ble stasjonen gjort om til tørnstasjon, og familiene flyttet fra stasjonen. Fyrbetjeningen deler vaktene med to mann på stasjonen og to på frtørn ad gangen. Lengden på tørnet ordnes av betjeningen selv. Bare en av boligene er nå benyttet av fyrbetjeningen. Den er ominnredet med hybler og fellesrom.

Stasjonen sender meteorologiske meldinger hver 3. time.

Fasaden av naustet sett fra øst. Foto 1980.

